

ONDER DE MENSCHEN

door TINA

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

**Bekroond door de Nederlandsche
Zondagsschool-Vereeniging**

ONDER DE MENSCHEN

DOOR

TINA

**Bekroond door de Nederlandsche
:: Zondagsschool-vereeniging ::**

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

„Zoo....ga je voor dag en nacht?“

NA DE ZONDAGSSCHOOL.

„Juffrouw, als ik met Mei van de Zondagsschool af ga, krijg ik dan toch mijn bijbel?”

„Hè Coba, waarom wou je nou opeens van de Zondagsschool af, terwijl je met Kerstmis gezegd hebt dat je nog een jaar woudt blijven?”

„Omdat ik met Mei een dienst voor dag en nacht heb,” antwoordde Coba op een toon van gewicht.

Twee meisjes, die langzaam weggingen, keken om en bleven om het hoekje van de deur staan. Coba was achtergebleven om de juffrouw te spreken, terwijl de meesten haast hadden om weg te komen! Zij moesten kleine broertjes of zusjes opvangen of wilden zoo gauw mogelijk op straat komen.

Mien brandde het op de lippen om te zeggen: „Wat een fijne nieuwe hoed heb je op, Saar, waar heb je die gekocht?” Zij was ontevreden met haar eigen hoed. Waarom had Moeder ook niet naar een deftiger winkel willen gaan? Die hoed van Saar was zeker uit de Vlinder. En Nella zou gaan wandelen met haar vriendin en Anna moest naar huis om te eten.

Coba was het oudste meisje van de geheele Zondags-

school. Ze was wat langer gebleven dan anderen, omdat ze in een dagdienstje was, waar men haar niet naar de catechisatie wilde laten gaan. Zij was fijn gebouwd en eenvoudig gekleed. De anderen vonden haar nogal wijsneuzig. Zij kende haar les altijd prompt, wist goed te antwoorden, kwam ook wel eens met een vraag voor den dag, maar zij hadden haar uitgemaakt voor trotsch en astantig, omdat zij altijd zoo haar eigen weg ging. Zij had anders niet veel om op te pochen. Haar Moeder was weduwe en ging uit werken. Men kon het haar nog aanzien, dat zij niet uit de stad afkomstig was, hoewel zij er sedert haar huwelijk altijd gewoond had. Het boersche zat er nog in en in Coba ook. Wat zou ze nou met de juffrouw te praten hebben? Het tweetal had wat getreuzeld om er achter te komen.

„Zoo,” antwoordde de juffrouw, „ga je voor dag en nacht? Wel, dat is deftig, hoor. Heeft je Moeder dien dienst voor je gevonden?”

„Ja juffrouw, bij de mevrouw waar Moeder gaat werken; die komt van het dorp, waar wij vroeger ook gewoond hebben. Mevrouw woont erg ver van ons af en daarom kan ik niet heen en weer loopen. Moeder houdt daar ook niet van, nu ik al zoo oud ben. Mevrouw gaat in een grooter huis wonen, daarom moet mevrouw er een meisje bij hebben en er is plaats voor mij om te slapen. Het is ver op de Laan van Meerdervoort, dus ook te ver voor de Zondagschool en den Zondag, dat de keukenmeid thuis is, moet ik 's Zondags ook thuisblijven.”

„Ja, dan begrijp ik, dat je niet meer op de Zondagschool kunt komen. Je bent ook al vijftien jaar.”

„Bijna zestien,” zei Coba.

De juffrouw keek haar boekje eens in en zag staan: Jacoba de Leur, geboren November 1896.

„Nou, het duurt nog een half jaar voor je zestien bent. Maar je Bijbel krijg je, hoor. Ik hoop dat je er trouw in zult lezen. Maar je komt toch nog een paar keeren?”

„Ja juffrouw, mevrouw wil eerst wat op orde zijn voordat ik kom.”

„En zul je dan naar de catechisatie gaan! Ik kom er zelf wel eens met Moeder over spreken. Welke dagen is je Moeder ook weer thuis?”

„Deze week is Moeder alleen Woensdag, Vrijdag en Zaterdag uit, maar de volgende week moet Moeder al beginnen met het nieuwe huis van mevrouw schoon te maken.”

„Nu, ik zal zien of ik dan deze week nog komen kan.”

Bij het naar huis gaan liep de juffrouw over Coba te denken. Zou zoo'n jong ding kunnen wennen in een dienst voor dag en nacht? Zij was wel erg wijs voor haar jaren en ten slotte moest haar Moeder dat weten. De juffrouw hoopte dat Coba op het avondje zou kunnen komen, maar de Laan van Meerdervoort was eigenlijk te ver uit de buurt. Zij zou zoo gaarne het kind niet loslaten, zij was altijd vertrouwelijk geweest en wie weet welk een tijd haar wachtte, als zij zoo onder de menschen kwam.

Maandag al vond de juffrouw tijd om naar moeder de Leur te gaan. Haar huisje stond in een net hofje. Van binnen was alles eenvoudig, maar netjes. Marie, het meisje dat op Coba volgde, was juist uit school gekomen.

„En u weet toch, welke kameraden Coba zal vinden bij mevrouw Verschans?” vroeg de Zondagschoolonderwijzeres in den loop van het gesprek.

„Ja zeker, juffrouw, ik kom immers elken Zaterdag bij mevrouw en af en toe nog om een kamer te doen. Och, wat zal ik u zeggen, de menschen zijn nu eenmaal niet meer zooals in mijn tijd. De keukenmeid is wel niet zoo jong meer, ze is kraakzindelijk en in dat opzicht kan Coba een voorbeeld aan haar nemen, maar ze zal er ook andere dingen zien en hooren dan ze thuis heeft geleerd. Maar als ze op een atelier ging, zou dat ook zoo zijn.” (Marie spitste de ooren.) „Van al wat de meisjes daar onder elkaar praten, ben ik niet op de hoogte en bij mevrouw kan ik zelf nog eens toekijken en een woordje meepraten. Coba zou daar niets voor mij kunnen verborgen houden, als ze het wou. Maar ze zou het toch niet doen; daar ken ik Coba te goed voor, om te denken, dat ze iets zou doen achter den rug van haar moeder om.”

„Ja, aan Coba's oprechtheid zal wel niemand twijfelen. Ze loopt eerder gevaar, een beetje brutaal te worden, zou ik zoo zeggen. Maar zeg eens, juffrouw, hebt u al werk gemaakt van de catechisatie?”

„Ik had gedacht morgen naar het spreekuur van onzen wijkdominee te gaan. Die heeft mijn man zoo

trouw opgezocht in zijn ziekte, dat ik niet gaarne zou willen dat Coba bij een ander ging. Mevrouw is erg voor den godsdienst en zal het misschien wel kunnen schikken dat Coba naar een middag-catechisatie gaat. Ze is nog jong genoeg en mevrouw zal wel niet zooveel van haar vergen als van een groote meid. Ze krijgt het eerste jaar ook nog maar een schijntje huur, omdat mevrouw haar een heel uitzet heeft gegeven, dat ze eerst moet inverdiene. Mevrouw heeft me beloofd, dat ze altijd om negen uur naar bed zou gaan."

„Ja, dat is heel goed, ze is nog in haar groeitijd. Ik had Coba graag op ons Donderdagsche avondje gehad, maar dat zal zeker moeilijk gaan. Ze is er ook nog wel wat jong voor. Maar op de zangvereeniging, Zondags van 6—8, dat zou misschien wel kunnen."

„Ja, als het goed is, dat ze om de 14 dagen komt. Ik zal er met haar over spreken, als ze thuis komt. Jammer, dat ze nou net uit is. Ze is naar de naaister om te passen. Zeg Marie, ga eens even kijken of ze nog niet komt. Loop haar maar een eindje tegemoet."

„Och juffrouw, het is de moeite niet waard. Ik moet dadelijk naar huis, het is bijna mijn etenstijd."

Maar Marie was de deur al uit en juffrouw de Leur zeide: „Ik had u nog even willen spreken over Doris. Daar gaat het niet mee, zooals ik zou willen."

„Hoezoo? Hij is toch nog bij zijn baas?"

„Ja, daar zeg ik niets van en ook niet van de verdienste. Hij heeft pas twee kwartjes opslag gehad.

Een oppassende jongen is hij wel, hij brengt zijn geld thuis en hij loopt naar geen kroegen. Maar ik zal meteen ereis aan den dominee vragen, of hij wel trouw op de catechisatie komt. Ze praten zoo van allerlei op den winkel en dan krijgt hij van die rare gedachten in z'n hoofd. Coba weet er hem nog het beste op te antwoorden en als ze bij den dominee komt, kon het best gebeuren, dat ze hem allerlei vraagt om een antwoord te hebben voor Doris, als hij met zijn praatjes komt."

„Ja, dat is best aan Coba toevertrouwd. Ik moet op de Zondagsschool soms bij mijzelf om haar lachen, zoo wijs als ze voor den dag kan komen. Maar ik moet nu heusch weg en zal met Coba nog wel spreken over de zangvereniging, als ze afscheid neemt van de Zondagsschool. Dag juffrouw!"

DE EERSTE DAG.

Maandag 9 Mei, zoowat kwart voor negen, belde Coba aan in haar dienst. Zij moest er om negen uur zijn, maar was wat vroeg van huis gegaan; dan had ze tijd om nog even naar haar kamertje te gaan. Zaterdagavond had Doris haar kist met goed gebracht. Ze was toen zelf ook meegekomen en had even haar drie katoenen japonnen uitgepakt en de zwarte, die mevrouw had gegeven voor den Zondag. Haar eigen

Zondagsche japon had ze nu aan. Ze moest zich dus nog verkleeden.

Koosje, de keukenmeid, deed de deur open.

„Zoo kind, ben je daar al! Je hebt er zeker op gerekend hier te ontbijten. We zijn nog bezig, want Truida heeft pas de bedden afgehaald.”

„Neen, dank je, ik heb thuis al boterhammen gegeten,” zei Coba. „Ik wil graag naar mijn kamer gaan om mij te verkleeden.”

„Nou, daar heb je nog tijd genoeg voor. Mevrouw belt pas kwartier over negen, dan gaat Marie het ontbijt afnemen en zal je ook wel boven moeten komen. Een kopje thee zal je toch wel lusten, het komt je toe en boterhammen ook. Van vandaag af ben je hier in den kost.”

Coba ging mee naar de keuken. Het kopje thee nam ze aan, maar voor de boterhammen bleef ze bedanken. Het mocht niet den schijn hebben of ze bij Moeder niet genoeg te eten had gehad.

Ze keek even naar den dagtekst op den scheurkalender, die tegen den muur hing. Moeder had den scheurkalender, die Coba van de Zondagsschool had gekregen, maar thuis gehouden, omdat er toch een in de keuken was. Coba had hem dien morgen voor het laatst afgescheurd; ze dacht, dat er misschien een dagtekst zou zijn precies voor haar, maar was een beetje teleurgesteld. Er had op gestaan: „Al de heidenen, Heere! die Gij gemaakt hebt, zullen komen, en zullen zich voor Uw aanschijn nederbuigen.” En een verhaaltje over de zending er bij.

Wat stond er nu op dezen kalender? „En hij opstaande volgde Hem.” Wat er op de achterzijde van het blaadje stond, wist ze nog niet. Maar dit woord was wel iets voor haar.

Zoodra ze haar thee op had, zei ze dat ze naar boven wilde gaan. Den weg kende ze al! Ze ging aan het uitpakken en nam ook haren bijbel uit haar kist. Daar had de juffrouw van de Zondagsschool in geschreven: „Volg gij Mij.” Op den laatsten Zondag, dat zij op de Zondagsschool geweest was, had de juffrouw gesproken over de verschijning van den Heere Jezus bij de zee van Galilea en over het gesprek met Petrus. En bij het afscheid nemen had zij nog even gezegd, dat zij hoopte, dat Coba ook den Heer zou volgen. Het zou misschien wel eens moeilijk zijn onder die vreemde menschen, maar als ze niet wist of iets goed was of kwaad, moest ze maar denken: Wat zou de Heere Jezus gedaan hebben, als Hij in mijn plaats was?

Maar Coba nam geen tijd, om aan die woorden te denken toen zij den Bijbel in de kast legde. Ze hing vlug haar mantel op, trok haar nieuwe katoenen japon aan en deed haar schort voor; lang durfde ze niet boven blijven, misschien zou ze mevrouw niet hooren bellen. Toen liep ze haastig naar beneden; ze was eigenlijk bang, dat ze mijnheer of een van de dames zou tegenkomen. Zoolang ze mevrouw nog niet had gesproken en haar werk opgekregen, hoorde ze hier eigenlijk nog niet thuis, meende ze.

In de keuken zat Koosje in een grooten ouden

Waar kijk je naar kind, of sta je daar maar te droomen?

bijbel te lezen en Truida in de courant. Coba ging voor het raam staan om naar den tuin te zien. Daar stonden een paar vruchtboomen in vollen bloei. En wat waren er veel bloemen! Ze stond te bedenken of ze de namen er van kende, toen ze opschrikte door de stem van Koosje, die haar bijbel had dicht-geslagen en nu opstond om hem weg te leggen.

„Waar kijk je naar, kind, of sta je daar maar te droomen?”

„Ik keek naar dien prachtigen tuin,” zei Coba, zich omkeerende.

„Nou, die is gauw afgekeken,” zei Koosje.

„Aan den voorkant is het veel aardiger,” zei Truida. „Daar komt nog eens wat voorbij. Ik ben blij, dat ik daar 's middags zit en 's avonds ook; nu de dagen weer lang worden, heb je er nog wat aan.”

„Wat moet ik nu doen?” vroeg Coba.

„Dat wil mevrouw je zelf zeggen. Ze is bang, dat wij je te hard zullen laten werken! Ze zal je wel behandelen, alsof je breken zou; wees maar niet bang, dat je je hier zult doodwerken.”

„Als ik daar bang voor geweest was, zou ik hier nooit zijn gekomen,” zei Coba.

„Heb ik van mijn leven!” zei Koosje, terwijl Truida het uitschaterde van het lachen.

Daar klonk de bel van boven. Truida nam den dienbak mee om boven te gaan afnemen en Koosje begon de keukentafel af te nemen.

Even later kwam Truida beneden met den vollen bak en zei aan Coba: „Je moet bij mevrouw komen.”

„Waar is mevrouw?”

„Kom maar mee.”

Mevrouw zat in haar kamer en zei haar vriendelijk goeden dag.

„Zoo Coba, je ziet er netjes uit,” zei ze. „Je zult in 't vervolg 's morgens de deur moeten open doen en Koosje helpen met groenten schoonmaken en met poetsen, dat zal ze je wel wijzen. 's Middags kan je dan bij Truida gaan zitten en helpen met de wasch en het naaiwerk, als het geen kamerdag is. Maar van morgen moet je maar achter Koosje aanloopen en zien, wat ze doet. Heb je wel eens in een tram gezeten als er een nieuwe conducteur was, die van den ouden moest leeren?”

„Neen, mevrouw. Ik zit niet dikwijls in een tram.”

„Nou, de nieuwe conducteur loopt met de oude mee, die hem alles uitlegt van de briefjes, die hij geven moet en dan later moet hij zelf de briefjes geven en staat de oude er achter, om te zien of hij het goed doet. Zoo moet het vandaag nu ook maar gaan met Koosje en jou.”

„Ja, mevrouw.”

„Ik zal je nu nog even de verschillende kamers wijzen. Dit is de kamer van meneer; 's morgens voor het ontbijt moet je Truida helpen met het aanstoften en stof afnemen in de verschillende kamers. Meneer is na halftien altijd uit, maar als er brieven voor meneer komen, kan je die hier, op deze tafel neerleggen. En dan is dit de kamer van de dames. Daar zit juffrouw Betsy, de oudste juffrouw, en de juffrouw, die je zoo-

even op de gang gezien hebt, is juffrouw Sophie. Kan je dat alles nu onthouden?"

„Ik zal het probeeren, mevrouw.”

„Mij kan je dus in die kamer vinden, waar je het eerst bent binnen gekomen. Heb je wel eens koper gepoetst?"

„Ja, mevrouw. Moeder had een paar dingen van koper.”

„Ik weet nog best hoe mooi het koper blonk op de boerderij, waar moeder woonde toen ze jong was, je zult het dus wel goed geleerd hebben. Ik ga nu naar de keuken, om de boekjes van de leveranciers op te schrijven en om uit te geven en zal aan Koosje zeggen, dat jij in dien tijd in de voorkamer kunt zitten en mijn keteltje kunt poetsen. Als er dan gebeld wordt, kun je open doen en komen zeggen wie er is.”

Koosje gaf aan Coba het poetsgerei, maar ze zat nauwelijks of ze kwam in de keuken om te zeggen, dat er een postbode was met een quitantie. Terwijl mevrouw boven het geld haalde, werd er weer gebeld. Dat was iemand, die antwoord kwam halen op een circulaire, die Koosje te voorschijn haalde uit allerlei geschriften, die in de spreekkamer lagen. Even later werd er weer een boek gehaald, dat de boekhandelaar op zicht had gezonden. Coba moest viermaal naar mevrouw gaan, eens met de quitantie van de gasfabriek, en eens om een heer aan te dienen, die met een collecteboekje kwam; toen om te zeggen, dat de behanger er was, die nog iets in orde had te maken en eindelijk om een dame boven te brengen, die een visite bij mevrouw kwam maken. Zij was ook al eens naar boven gezonden met een

briefje voor juffrouw Sophie, waar antwoord op gewacht werd. Eens keek ze vreemd op. Toen deed Koosje de deur open voor een heer, die zijn voeten afveegde op de mat, zijn parapluie in de standaard zette en zonder iets te zeggen de trap opliep. „Dat is de muziekmeester, die voor juffrouw Betsy komt,” zei Koosje. „Ik hoop, dat je hem goed hebt aangekeken, dan weet je dat je hem kunt laten doorgaan. Hij komt Maandags en Donderdags om halfelf. Er loopt tegenwoordig zooveel brutaal volk rond, dat het soms een heele toer is om een fatsoenlijk mensch te onderscheiden van een oplichter. Laatst is het waarlijk gebeurd, dat . . .” Maar Koosje maakte den zin niet af, want de slager belde juist. „Kijk, daar liggen de boekjes van de leveranciers, die kan je meegeven, en als het boekje er niet ligt, kan je de boodschap geven, dat er niets te zeggen is. De groenboer komt met den wagen, daar kun je me altijd voor roepen.”

Even later belde een dame aan, waar Coba van dacht, dat ze zeker een heele deftigheid was en dat ze dadelijk naar mevrouws kamer [moest gebracht worden. Maar Koosje had gezegd, dat ze meende, dat mevrouw niet te spreken was; ze dacht, dat mevrouw uit was, of ze de boodschap ook kon overbrengen?

„Neen, dat kon onmogelijk, ze moest mevrouw zelf spreken.” De dame drong er op aan, dat Koosje zou gaan zien, of mevrouw er was; de keukenmeid liet de dame op de mat staan, Coba ging de kamer in, om haar poetswerk weer op te vatten, maar de deur bleef open en ze zag, dat, zoodra Koosje weg was, de

dame de deur van de spreekkamer openmaakte. Coba stond stilletjes op, maar op datzelfde oogenblik kwam Koosje al terug. De dame was gaan zitten en zei kalm: „Ik was zoo moe, ik heb even gekeken of ik hier geen stoel kon vinden.”

„Mevrouw is niet thuis,” zei Koosje heel beslist.

„Kan u mij dan niet zeggen, wanneer ik mevrouw zou kunnen vinden?”

„Neen,” zei Koosje even beslist. „Mevrouw is altijd erg bezet.” En meteen deed zij de voordeur open.

De dame mompelde iets van die brutale dienstboden van tegenwoordig en trok de deur achter zich toe met een slag, ~~zoodat~~ dat het heele huis er van dreunde.

„Dat was een echte oplichtster, daar kun je ~~van~~ op aan,” zei Koosje.

Wat later in den ochtend kwam er weer iemand, die vroeg om juffrouw Sophie te spreken. Coba vond, dat zij er niet zoo erg uit zag als een dame en was benieuwd, hoe Koosje haar zou behandelen. Maar Koosje zeide haar, dat zij de juffrouw naar de kamer van juffrouw Sophie moest brengen en even later kwam deze met haar naar beneden, zeggende: „Koosje, ik ga uit, mevrouw is boven bezig en juffrouw Betsy heeft nog muzikles, wil je op de telefoon letten?”

Om elf uur kwam Truida beneden om koffie te drinken. Coba was in de keuken bezig met worteltjes schrappen.

„Bah, eten wij worteltjes vandaag,” zei Truida verwijtend tegen Koosje, „je weet toch, dat ik er niet van houd.”

„Nou, bedaar maar wat, het valt vanmiddag misschien nog wel mee. Ik mot mevrouw toch ook eens d'r zin geven.”

„Bij wie is Koosje in dienst, bij jou of bij mevrouw?” klonk het uit den hoek waar Coba zat, die nu den bak neerzette en opstond om aan de tafel te gaan zitten, waar Koosje de koffie had ingeschonken.

„Nou nog mooier,” zei Koosje. „Zie je me aan voor een militair, die in dienst is? Als je nou al begint met zoo'n grooten mond op te zetten, waar mot dat dan heen met je?”

Juist werd er gebeld en gaf ze Coba een wenk, dat ze moest gaan opendoen. Van haar afwezigheid maakte ze gebruik om aan Truida te zeggen: „Ik dank er feestelijk voor, om me door dat nest op den kop te laten zitten. Ik heb al spuls genoeg met d'r moeder. Als ik merk, dat mevrouw haar gaat voortrekken”

Coba kwam al terug: „'t Was de kruidenier, 'k heb hem het boekje gegeven.”

Na eenige minuten klonk de telefoonbel. „Ik zal wel gaan,” zei Truida. „'k Moet toch naar boven. Ga maar mee, Coba, je bent zeker geen telefoon gewend? Dat is een loopwerkje, dat je ook leeren moet.”

Truida moest mevrouw gaan waarschuwen, daar de dame, die opbelde, haar zelf wilde spreken, maar ze zei nog gauw tegen Coba: „Kind, in je eigen belang waarschuw ik je, om Koosje niet tot je vijand te maken.”

Ja, dat had Coba zelf ook al gevoeld. Toen de

scherpe woorden er uit waren, had ze er spijt van. Ze ging weer gauw aan het peen schrappen. Zou ze aan Koosje zeggen, dat ze er spijt van had? Koosje dreutelde op en neer, zette het theeblad hardhandig neer, zoodat de kopjes rinkelden en gaf een schop aan de poes, die de keukendeur binnenkwam.

Dat is mijn schuld, dacht Coba, ik heb dien schop verdiend. En opeens vatte ze moed en zeide: „Het spijt me, dat ik het straks gezegd heb over het in dienst zijn.” Nu keek Koosje nog woedender. „Heb je met Truida over me gepraat? Heeft die je al leeren vleien?”

Coba keek onthutst. „Neen,” zei ze eenvoudig; „ik heb geleerd om altijd excuus te vragen, als ik iets kwaads gedaan had.”

Weer een belletje, een boodschap voor juffrouw Betsy, en daar de muziekmeester juist was weggegaan, moest Coba naar boven.

In de keuken werd om één uur gegeten. Koosje had gezorgd, dat er behalve de worteltjes nog wat koude sla was. Toen ze klaar waren nam Truida een boek en Koosje vouwde de armen en ging achterover op haar stoel zitten om een dutje te doen. „Je hebt nog vrij tot twee uur,” zei ze. „Een uur komt een mensch toe voor het eten.” Coba vond, dat ze dan nog wel het laatste uit haar kist kon gaan halen. Een anderen dag zou het een goed oogenblik zijn, om haar les voor de catechisatie te leeren.

's Middags ging alles prettiger. Toen moest Coba Truida helpen aan het nazien van de wasch en hier

en daar een knoopje of bandje aan naaien. Truida was blij, dat ze er nu niet alleen voor zat en iemand had om tegen te praten. Ze vertelde van de humeurigheid van Koosje, van de lastigheid van mevrouw, van de slordigheid van juffrouw Betsy, van de drukte die juffrouw Sophie altijd aanbracht, van de trotschheid van meneer. Terwijl ze zoo maar in eenen door voortpraatte, dacht Coba aan hetgeen de juffrouw van de Zondagsschool eens gezegd had: „Voordat ge iets van een ander vertelt, vraag dan eerst aan je zelf: Is het waar? Is het vriendelijk om het te vertellen? Is het noodig om het te zeggen?” — Ze had dat wel aan Truida willen zeggen, maar ze had zich 's morgens al zoo dikwijls verpraat, dat ze nu niet goed durfde. Ze zei alleen maar eens: „Is het heusch waar?” en een ander maal: „Is de juffrouw altijd zoo?”

's Middags moest Truida open doen, dan had ze haar zwarte japon en schort met borduursel aan. Toen het gesprek weer eens door een bel was afgebroken, begon ze bij haar terugkomst over een nieuw onderwerp en vroeg Coba uit over haar tehuis, liaar broeder en zuster. Coba vertelde, dat haar vader al zes jaar dood was. Hij was gestorven op den dag, dat zij negen jaar werd. Doris was tien jaar en de kleine Marie was zwak en wat achterlijk. Als moeder uit werken was, moest Coba het eten opwarmen als zij uit school kwamen en voor alles zorgen. Het gesprek kwam ook op de Zondagsschool, waar Coba zoo gaarne heenging. Truida zeide toen, dat ze er als kind ook geweest was, maar ze kwam niet geregeld. Vader en Moeder

gingen 's Zondags dikwijls uit en namen de kinderen mee. En later, toen haar ouders gestorven waren en zij met haar broer bij een oom en tante in huis kwam, was het heelemaal achterwege gebleven. Naar de catechisatie was ze wel gegaan, aangenomen was ze ook; ze herinnerde zich echter het best, dat er heel veel meisjes waren geweest, die het den dominee, die al oud was, heel lastig maakten, daar zij altijd onder elkaar zaten te gichelen. Coba dacht, dat Truida zeker ook geen uur had stil gezeten zonder praten.

Om vier uur moest Truida het theewater boven brengen en een paar malen achtereen heen en weer loopen, omdat er visite kwam. Zodoende had Coba al een poosje het werk af, dat zij onderhanden had en had zij het stapeltje, dat er nog lag, maar eens verder doorgekeken. Ze had weer wat gevonden, waar ze al een eind mee was opgeschoten, toen Truida terugkwam en vertelde dit.

„Wel verbazend, kind,” zei Truida, „je werkt of het voor je moeder was!”

Coba keek haar verwonderd aan.

„Ik wil maar zeggen, dat je zoo'n haast maakt om klaar te komen, alsof je thuis was.”

„Waarom zou ik hier langzamer werken dan thuis?”

„Nou, dat spreekt immers vanzelf. Als het tijd is, leg je je werk neer en dan blijft het tot morgen liggen, als het niet klaar is. Je hebt er niks an, om zoo te jachten.”

„Maar ik vind het prettig, als er wat uit mijn handen komt.”

„Hoor eens, je moet toch oppassen, dat je je niet laat afjakkeren. Als je zooveel afdoet, krijg je hoe langer hoe meer en als het dan eens een dag niet opschiet, krijg je een standje.”

„Heb jij dat wel eens gehad?”

„In het begin wel, maar ik heb mevrouw aan het verstand gebracht, hoeveel ik in een dag afkon.”

„En nou moet ik geen al te groote taak aankunnen, anders gaat mevrouw vergelijken,” lachte Coba. Met Truida kon je nog wel eens een grapje wagen.

Het verdere deel van den dag ging spoedig om. Toen het servies van boven was omgewasschen en weggeborgen, gingen de drie dienstboden in de voorkamer zitten, waar Koosje het theeblad had neergezet. Het was net Zondag, thee met koekjes! Alleen had Koosje haar breiwerk en Truida een haakwerkje. Coba haalde ook de sokken van Doris, waar nieuwe voeten aan gebreid moesten worden. Moeder had gezegd, dat dit in de lange dagen een goed schemerwerk was. Maar ze schoten dien avond niet erg op, want zoo ongemerkt bleef ze, net als Truida, kijken naar de voorbijgangers. En eigenlijk was ze ook wel wat slaperig.

Toen het al een poosje te donker was om iets uit te voeren, zei Koosje: „Nou ga ik het licht in de keuken maar eens opsteken.”

„Ja,” zei Truida, „dan ga ik nog wat lezen.”

„En jij zult naar bed moeten, kind,” zei Koosje. „Ik zal je nog een glas melk halen. Wil je er nog een boterham bij hebben? Wij eten er straks nog een.”

„Ja, een dunne, asjeblijft.”

Even later ging Coba naar de kamer, waar ze met Truida sliep. Voor ze naar bed ging, nam ze het maandblaadje „Onze Jonge Meisjes”, dat de juffrouw van de Zondagsschool haar gegeven had, en waar een kort gedeelte uit de Schrift in was aangegeven om te lezen. Matth. 11 : 16 tot 30 was het voor dien dag. En wat er bij geschreven was, begon met de woorden:

„Als ik zwak ben en vermoeid, Heer,
Kom ik rusten aan Uw zij,
Zie mij komen in 't geloof, Heer,
'k Weet Gij wenkt en roept ook mij.

Laat dat ons antwoord zijn, na het lezen van het kostelijk Bijbelwoord van dezen dag.”

Toen Coba in bed lag, ging ze nog eens al de gebeurtenissen van den dag na. Ze dacht ook aan den tekst op den scheurkalender, over het volgen van Jezus. Had ze dat gedaan? Het zou hier wel moeilijker zijn dan thuis. Het werk was gemakkelijk genoeg, maar dat gepraat van Koosje en Truida. Je wist soms niet, of je spreken of zwijgen moest. En toen kwamen haar weer de woorden voor den geest, die ze zoeven gelezen had: „Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.” Ja, bidden tot den Heere Jezus kon ze hier ook doen, vooral nu ze zoo alleen op haar kamertje was.

Toen Truida om halfelf boven kwam, vond ze Coba zoo diep in slaap, dat deze niets van haar komst merkte.

UITGAANSDAGEN.

Zondagmorgen ging de geheele familie naar de kerk, behalve Truida, die alleen thuis bleef. Koosje ging het eerst weg en Coba even later. Ze had afgesproken met Moeder, dat ze haar zou vinden in de kerk, op de gewone plaats op de galerij, waar ze altijd zaten. Ze was dan al een heel eind op weg naar huis en zou daarna nog juist tijd hebben om een kopje koffie bij Moeder te drinken.

Thuis verlangden ze allen, dat ze zou komen en zij zelf niet minder. Ze had nooit gedacht, dat het zoo heerlijk zou zijn, om weer thuis te komen. Daar stond het fornuisje, dat Moeder gisteravond nog laat gepoetst had. Moeder, die den geheelen Zaterdag uit was geweest, had Coba dien dag erg gemist. Marie had wel het grootste deel van het werk gedaan, maar die was nog een kind, veel meer dan Coba het op twaalf jaar geweest was. Coba was altijd zoo wijs geweest voor haar leeftijd.

En daar stond ook Vaders leuningstoel, waar hij altijd in zat, tot enkele dagen voor zijn dood toe. En de andere stoelen en het kabinet, dat Moeder van huis had gekregen, en dat Coba elken Zaterdag geboend had, ze keek, of het nu wel glom. De bloempotten zagen er frisch uit.

Marie had heel wat te vragen. Of ze lekker eten kreeg? En of mevrouw erg lastig was? En wat ze nou eigenlijk den heelen dag uitvoerde? — Op weg

naar huis had Coba met Moeder allerlei bepraat. Moeder wist toch precies, hoe het toeling in de keuken van mevrouw Verschans; dat Koosje moeilijk was om mee om te gaan, en dat Truida's mond geen oogenblik stil stond. Maar Marie had daar niks mee te maken. Coba vertelde dus nu alleen, dat ze het er best had, volop eten en drinken, en in de keuken was het wel gezellig. Juffrouw Betsy plukte altijd de bloemen in den tuin en schikte ze zoo mooi in de vazen. Ze zorgde, dat er ook altijd in de keuken waren. Druk was het wel, vooral door den aanloop, maar 's middags kon ze toch meestal rustig zitten. Van middag zou ze de deur moeten open doen en dekken voor het eten; juffrouw Sophie zou nog eens toekijken, maar Truida had het haar al gewezen. Ze hoopte, dat ze het goed onthouden had. Maar nou moest ze weg, het was wel drie kwartier loopen en om halftwee moest ze thuis zijn. Ze kwam gauw terug, want Donderdag was het Hemelvaartsdag en die gold voor uitgaansdag. Dan had ze dus haar vrijen middag.

„Breng je me een eind weg, Doris, dan ben je nog vroeg genoeg thuis voor het eten?”

Doris zette zijn hoed op, een nieuwe zondagsche.

„Wat doe je vanmiddag?” vroeg Coba.

„Dat weet ik nog niet zoo precies.”

„Heb je geen afspraak met Smit?”

„Ja, zoo'n halve. Als het goed blijft, gaan we misschien kijken naar den wedstrijd op de wielersbaan, maar 'k weet nog niet of ik wel mee ga.”

„Nou, wat zit daar achter? Heb je geen tramgeld? De anderen willen zeker niet loopen.”

„Neen, die zitten altijd zoo royaal in hun zakgeld. En dan . . .”

„Nou dan?”

„En dan zijn ze verleden Zondag gegaan naar een plaats, die me niet beviel. Elkaar trakteeren op 'n kop koffie of een portie ijs aan den wagen of een glas bier, dat hoort er zoo bij. Maar dat bier is toch al een beetje gevaarlijk, want daarvoor zijn ze juist naar de kroeg gegaan en toen kreeg Smit trek in een glas advocaat.”

„En heb je er toen ook een gedronken?”

„Ja, en nou is het mijn beurt om te trakteeren en daar heb ik geen geld genoeg voor.”

„En daarvoor krijg je van mij ook geen cent. Als ik maar eenmaal wat geld heb, dan kan je wel eens wat van mij krijgen, hoor, om sigaren te koopen, dan kan je eens fijne presenteeren. Maar nou heb ik het nog niet en wat zou Moeder wel zeggen als ze wist, dat je op weg bent om een borrel te gaan drinken. En vader, als die het beleefd had!”

„Alles goed en wel. Moeder vindt het gekheid om in een tram te gaan zitten, maar van hier naar de wielerbaan, dat is me nogal een eindje. Ik zeg niet, dat we niet eens een sectie minder zouden kunnen trammen, maar als je er eenmaal in zit, dan stap je niet uit voor je bent, waar je wezen moet. En je kunt toch niet zoo armoedig doen tegenover de jongens. Moeder tramt ook wel heen en weer naar d'r werkhuisen.”

„Ja, omdat ze het tramgeld krijgt. Maar we hadden het nou niet daarover, maar over het gaan naar de kroeg. Hoor ereis, Doris, Je hebt altijd gezegd, dat je je niet wou aansluiten bij de Geheelonthouders-Vereeniging, omdat je toch nooit zoudt drinken. Maar nou zie je, dat anderen je meesleepen. Kameraden mot je hebben, dat spreekt. Marie is geen gezelschap voor je om te wandelen. 's Zondags om de veertien dagen ben ik er wel, maar nou ik het huis uit ben, is het toch anders. Ik zal Woensdag aan den dominee vragen waar je wezen moet voor die Geheelonthouding en dan kan de dominee jou zelf Vrijdagavond het antwoord geven. Mijn catechisatie gaat deze week toch door, de jouwe zeker ook?”

„Ik weet er niks van.”

„Maar Doris, ben je dan de vorige week niet geweest?”

„Ik kan dat geleuter niet langer aanhooren. Als je daar verteld wordt over de zon, die stil staat, over een ezel, die spreekt en over een man, die gezond en wel weer uit een visch te voorschijn komt, dan ben ik te wijs om zulke sprookjes te gelooven.”

Coba lachte hartelijk. „Wel jongen, wat kan je mooi napraten! Daar hebben ze het zeker over gehad op de werkplaats. Wanneer ben je voor het laatst op de catechisatie geweest?”

„Nog één keer na de Paaschvacantie.”

„Dan kan je nog best weten, wat de dominee toen behandeld heeft. Heeft hij toen over Jona gesproken en over dien profeet met den ezel, die sprak, en over de zon, die stilstond?”

„Neen, toen juist niet.”

„Kort voor Paschen dan?”

„Neen, toen ook niet. Het is allang geleden, geloof ik.”

„Je weet misschien niet eens of de dominee er wel over gesproken heeft. En blijf je nou daarom weg? Ik geloof dat het is, omdat je bang bent, dat de knechts je zullen uitlachen, als ze er achter komen, dat je naar de catechisatie gaat. Ik mot zeggen, dat je een flinke jongen bent!”

„Meisjes kunnen daar niet over oordeelen. De godsdienst is best voor vrouwen, hoor. Die gelooven nog aan een duivel en aan allerlei geesten, aan spoken misschien wel.”

„Meneer Verschans is vanmorgen ook naar de kerk gegaan en die leest elken morgen aan het ontbijt uit den Bijbel.”

„Ben je daar ook bij?”

„Neen, Moeder en haar kameraad kwamen vroeger wel binnen, toen Moeder er diende, maar ik heb zoo iets gehoord, dat er later moeilijkheden geweest zijn met een keukenmeid, die er niet van weten wilde. Maar de Geheelonthouding is in elk geval niet een zaak voor vrouwen alleen. En al ga je nu op de catechisatie, je bent later vrij om te zeggen, of je wilt aangenomen worden of niet. Maar dan mot je toch eerst weten, wat de godsdienst eigenlijk is en wat er in den Bijbel staat. Vraag jij maar eens aan die wijze lui op den winkel, wien ze een grooter man vinden, David of Mozes of Elia. Dan zal je eens zien wat ze er van afweten en dan zou ik zeggen, dat je wel

antwoorden kunt, dat ze dan ook niet mogen meepraten over die dingen. Maar ik zal Woensdag aan den dominee vragen naar die vereeniging en ook of er Vrijdagavond catechisatie is. Ik zal zeggen, dat je dan weer komt en Donderdag vertel ik je dan al vast, wat de dominee gezegd heeft. Zeg, als het Donderdag zulk mooi weer is, weet je wat we dan moesten doen? Kom jelui me dan halen, om allemaal samen te wandelen. Moeder hoeft Woensdagavond niet laat te werken en zal dus niet zoo moe zijn als 's Zondags. Misschien wil Moeder ook wel ~~voor~~ eens drie retourtjes van de tram nemen. Ik zal eens zien, ja, ik heb er zelf nog drie dubbeltjes voor. Dan komen jelui met lijn 12, daar kunnen we dan ook mee terug. En als moeder dan boterhammen wil meenemen, zal ik zorgen voor vruchten. Dan kunnen we in de duinen gaan zitten en meidoorn plukken, om mee naar huis te nemen, die is juist in bloei. Is dat afgesproken?"

„Mij goed,” zei Doris. „Maar nu zal ik maar omkeeren, anders worden de aardappels koud.”

Moeders klok ging misschien wat voor of Coba had hard geloopt, maar zeker is, dat zij reeds tien minuten voor halftwee aanbelde bij mevrouw en lang moest wachten, voor er opengedaan werd. Eindelijk belde ze nog eens, maar dat scheen niet te helpen. Heel in de verte zag ze Koosje aankomen, maar voordat ze bij de deur was, ging die al open.

„O, gelukkig dat jij het bent,” zei Truida, „ik was al bang, dat iemand anders tweemaal gebeld had,

dan had ik een standje opgelopen. Maar op dit uur komt er 's Zondags geen mensch. Ik was me boven aan het kleeden en zat te tobben met mijn blouse, mijn boord wou ik dicht hebben. Ik heb mijn mantel er maar overheen gedaan om beneden te komen. Wil je me even helpen om haar van achteren dicht te maken? Dat kan ik toch niet zelf doen."

„Ja, maar doe de deur nog niet dicht, Koosje komt daar ook aan."

„Wil jij dan beneden blijven, totdat Koosje klaar is? Dan ga ik nog even mijn hoed opzetten en kan ik dadelijk uitgaan."

Het was op slag van tweeën toen Koosje beneden kwam. Ze had haar Zondagsche goed zorgvuldig weggeborgen. En nu moest Coba zich nog gaan verkleeden. Haar nieuwe zwarte japon zou ze aandoen met het schort met borduursel. Ze vond dat haar haar niet erg netjes meer zat, dat zou ze ook maar even over doen. Nog voordat ze klaar was, kwam er bezoek, een heer en een dame, die door Koosje in het salon werden gelaten. Toen ging ze mevrouw zoeken, die bij meneer was.

„Is Coba nog niet thuis?"

„Ja, mevrouw, ze is wel thuis, maar ze is nog boven."

„Ik hoop dat ze dan wat voortmaakt, het is al kwartier over twee."

Even later kwam Coba in de keuken, waar Koosje bezig was, de schalen en borden af te wasschen, die Truida alleen maar van boven gehaald had.

„Wel verbazend, kind, wat zie jij er deftig uit. Ja,

het schijnt voornaam te moeten worden, hier op de Laan van Meerdervoort. Vroeger was Koos goed genoeg om de deur open te doen in d'r katoenen japon. Ik zou anders ook best een zwarte japon hebben aangetrokken, als ik haar gekregen had, hoor!"

„En als mevrouw haar dan van je huur afgehouden had?" zei Coba. „Ik krijg immers dit jaar minder geld, om mijn uitzet in te verdienen."

„Nou ja, maar zoo'n dreumes als jij heeft toch nog niet veel pretenties te maken. Je bent nog niet veel meer waard dan den kost."

Coba kreeg een kleur en had bijna een boos antwoord gegeven, maar ze nam gauw een doek en begon zwijgend de borden af te drogen, die omgekeerd op een stapeltje lagen. Toen alles vlug opgeredderd was en Koosje nog een uurtje over had om vóór te zitten, voordat zij voor het eten moest gaan zorgen, kwam ze in een betere stemming. Het was toch zoo kwaad nog niet, dat het kind nu heen en weer kon loopen, terwijl zij haar rust hield. Zodoende had je nog eens wat aan je Zondag.

Toen Coba het theewater weghaalde, vroeg mevrouw, hoe laat ze thuis was gekomen.

„Nog vóór halftwee, mevrouw."

„Dan heb je lang werk gehad met aankleeden, een volgende maal moet je om twee uur beneden zijn, hoor."

„Ik moest beneden op Koosje wachten," wilde ze zeggen. Maar ze bedacht zich nog bijtijds. Dat was klikken. Ze antwoordde dus alleen: „Ja, mevrouw," en liep gauw weg met den theeketel.

Het was een drukke middag geweest. Vele menschen waren het nieuwe huis komen zien. En daarna was er nog eenige keeren gebeld door meisjes, die vroeger bij juffrouw Sophie op de Zondagsschool waren geweest en nu boeken bij haar kwamen halen.

's Avonds kreeg Koosje bezoek van haar zuster Mina. Ze hadden het over de preek, die weer echt was geweest. En zoo'n volle kerk, twee menschen flauw gevallen! „Misschien van de warmte,” meende Koosje. „Of misschien werd het hun te benauwd,” zei haar zuster. „Dominee heeft weer eens goed gezegd, waar het op stond.”

„Ja, dat moesten al die menschen maar eens hooren, die er 's Zondags op lostrekken. Stampvolle trams zie je hier voorbijkomen.”

„'t Is wat te zeggen tegenwoordig,” zei Mina, terwijl ze een flinken hap uit haar zandkoekje nam. „Zeg Koos, kan je me het recept van die koekjes eens geven, ik wou ze ook wel eens maken voor mevrouw.”

Coba had in den tuin geloopt, de heele familie was uit en ze genoot er van, alles eens goed te bekijken. Ik begrijp niet, wat de anderen aan die voor-kamer hebben, dacht ze, ik ben liever hier. Het is nog zoo licht, dat ik best even mijn boek kan halen.

Dien avond had ze moeite om in te slapen. Ze had zich erg ingespannen om Truida's werk goed te doen en toen ze in bed lag, begon haar hoofd te kloppen. Alles wat er dien dag gebeurd was, kwam haar weer voor den geest. Koosje was toch een vreemd mensch. Ze las in den Bijbel en ze ging naar de kerk, ze was

niet zooals Truida, die maar aan de pret dacht. Neen, ze was heel godsdienstig, maar toch was ze zoo heel anders dan Moeder. Die was ook wel streng, misschien wel wat al te streng voor Doris, maar je voelde toch, dat ze van je hield. Maar daar was ze ook Moeder voor. Als Koosje getrouwd was en kinderen had, zou ze misschien ook anders zijn.

En Doris. Zou hij den moed hebben om van zich af te spreken, tegenover Smit en de anderen? Zou Moeder weten, dat hij niet naar de catechisatie was geweest? Ze durfde er niet met haar over spreken. Maar Woensdag zou ze alles aan den dominee zeggen.

Coba was juist ingeslapen, toen ze wakker schrikte door Truida, die met meer drukte dan gewoonlijk boven kwam en haar grooten hoed op de tafel lei.

„Ben je wakker, Coba? Dan kan ik even praten. Aan Koosje kan je nooit ereis wat vertellen. We zijn in het bioscoop-theater geweest. Prachtig, hoor! We hebben eerst alles gezien van een spoorwegramp. Griezellig, hè?

En daarna was er nog zulk een aardige voorstelling van een paar jongens, die allerlei streken uithaalden en die altijd wisten te ontsnappen aan de politie. Ben jij wel eens in de bioscoop geweest?”

„Neen.”

„O kindlief, dan moet je er heen gaan, dan zal je eens wat zien.”

„'k Heb geen centen.”

„O, die krijg je wel. Als de pot verdeeld is. Je verval hoef je toch niet aan je Moeder te geven. Ik

reken al op mijn deel om mijn nieuwen hoed te betalen.”

„Ik weet het niet. Maar morgen moeten we weer vroeg op, ik wou nou wel gaan slapen.”

Ja, zoo hoorde het, Koosje was altijd om zeven uur beneden, de anderen een kwartiertje later, het werd ook wel eens halfacht en dien Maandag zelfs nog later. Truida jachtte om klaar te komen. Een klein hoekje van het kleed in de eetkamer werd maar geborsteld. In de haast stootte ze met de plumeau tegen een pulletje; de deksel viel er af en brak in tweeën, maar Truida wist die zóó goed op de vaas te zetten, dat men het niet merkte. Coba was in mijnheers kamer en zag het dus niet.

's Middags, toen Truida en Coba samen zaten te naaien, kwam Truida weer op de bioscoop terug en toen vertelde Coba van de lichtbeelden, die ze gezien had. Een zendeling had zoo mooi verteld. Eerst zag je de menschen als heidenen. Toen hadden ze bijna geen kleeren aan, maar ze hadden lange speren en allerlei wapens en lange veeren staken uit hun haar. Ze waren heelemaal behangen met kralen en met allerlei dingen. De zendeling had verteld, dat dit toovermiddelen waren, die hen voor ongelukken moesten behoeden of hun voorspoed geven in den oorlog. En elke veer in het haar beteekende een kop van een vijand, die afgeslagen was. Maar daarna zag men diezelfde menschen netjes gekleed naar de kerk gaan. En de kinderen gingen naar school. En voor het slot kwam er een lied op het doek, dat al de menschen meezongen. Ze zou wel eens goed kijken in de

Kerkbode of er niet weer eens zulk een lichtbeelden-avond kwam en dan vragen aan mevrouw, of ze er heen mocht. „Zou je dan niet mee willen, Truida?”

„Ja, misschien wel, maar dat zal pas den volgenden winter zijn. De bioscoop sluit nu ook, maar dan gaan wij 's Zondagsmiddags naar de muziek in het Bosch of 's avonds naar Scheveningen. Als juffrouw Sophie wist, dat je zooveel met de zending op hebt, zou je wel in de gunst komen, want die is er ook altijd mee bezig. We hebben wel eens groote kisten in huis gehad, die volgepakt werden met allerlei dingen, die naar de zendelingen gaan. En dan plakte de juffrouw er plaatjes voor met haar meisjes van de Zondagsschool, een heele drukte hoor! Ja, ja, het zou me niets verwonderen als juffrouw Sophie zelf nog eens naar de heidenen toeging.”

„Waarlijk?” zei Coba. „Heel alleen?”

„Neen, niet heel alleen, met z'n beiën. Maar daar praat ik niet verder over.”

Coba was nu al geheel ingeleefd in haar nieuwe omgeving en ze begon iets te begrijpen van den gang van zaken in de keuken, die haar eerst zoo vreemd was voorgekomen. Voor iedere dienstbode gaf mevrouw zooveel voor koffie, thee en biergeld, maar bier of wijn mocht er niet voor gekocht worden; en dan mocht op het huisboek een bepaalde som in de week worden geschreven voor vruchten en voor kaas. Koosje kocht de koffie en thee, maar er bleef nog geld over en nu moesten Truida en Coba maar zeggen, wat ze daarvoor en voor het vruchten-

en kaasgeld wilden hebben. Ze konden wat krijgen bij de boterham, of een stuk chocolade of vruchten, of kaas of jam of in plaats daarvan het geld. Coba vond het een moeilijke keus. Als ze alleen het geld vroeg, kon ze sparen om voor Moeders verjaardag wat moois te kopen, en ze kon sigaren kopen voor Doris en wat bijpassen voor Marie's zomerhoed, waar Moeder het geld nog niet voor had. En dan kon ze op de catechisatie eens wat meebrengen voor de zendingsbus, waar je wat in kon doen, als je wilde. Maar . . . als Truida zoo lekker smulde aan chocolade, of Koosje jam op haar boterham had, dan was het wel sneu, zelf niks te hebben. Toen vroeg ze om de helft in geld te krijgen en voor de andere helft wat te kopen. Deze week vroeg ze vier sinaasappelen, die kon ze Donderdagmiddag dan meenemen. Voor Moeders verjaardag kon ze altijd nog wat kopen van het geld uit den pot.

Coba had haar gekke uitvallen nog niet afgeleerd.

Op een dag zei ze opeens: „Wie houdt er zooveel van postelein?”

Truida lachte en Koosje zei: „Wat is dat nou voor een vraag!”

„Och, ik vroeg het maar, omdat we die zoo dikwijls eten, waarom krijgen we nooit eens raapstelen?”

„Die zijn er niet meer.”

„Jawel, ik heb ze nog op den wagen gezien.”

„Koosje houdt er niet van,” zei Truida. „Maar Koos, je kunt het kind toch ook wel eens een plezier doen. Houdt meneer niet van raapstelen?”

„Jawel.”

„Nou, dan zeg je maar eens dat ze nog zoo mooi zijn en dan neem je postelein voor de keuken en geef je Coba wat raapstelen van binnen. Zie je,” zei ze tegen Coba, „ik weet ook al hoe het gaat. Mevrouw zegt nooit waar ze zelf al of niet van houdt. Alleen waar meneer niet van houdt, komt nooit op tafel.”

„Ja,” zei Koosje, „mevrouw zegt altijd dat men van alles moet kunnen eten, maar een mensch heeft nou eenmaal dingen waar hij niet van houdt.”

Donderdagavond om halftien kwam Coba heel opgewekt thuis. Het was mooi weer geweest voor de wandeling en een prettige dag. Alleen over Doris was ze niet gerust. Ze wist bijna zeker, dat hij niet naar de catechisatie zou gaan. In de Geheelonthouders-Vereeniging had hij ook geen zin.

Toen Coba voor het huis stond en haar hand uitstak naar de bel, ging de deur juist open en kwam er een heer uit. Truida, die hem uitgelaten had, zei: „Weet je wie dat was? Dat is iemand, die leert om zendeling te worden. Hij komt hier nogal dikwijls aan huis. Vandaag heeft hij hier gegeten.”

Coba vond dat heel belangrijk. Ze hoopte, dat hij ook eens zou komen op een Zondag, als zij het eten boven moest brengen. Misschien wist hij wel wat aardigs te vertellen, dat zij dan juist hooren zou.

EEN GEVOELIGE LES.

„Die Coba is toch een handig ding. Van morgen kwam ik wat vroeg beneden en zag, dat zij tegenwoordig hier stof afneemt. Ze doet het heel voorzichtig en ik vind altijd alles precies terug, zooals ik het 's avonds achtergelaten heb. Truida had wel eens een manier van zoogenaamd opruimen, waardoor de dingen zoek raken.”

Coba liep juist door de gang en hoorde, dat meneer deze woorden tegen mevrouw zeide. Hij stond in zijn kamer bij een kastje achter de open deur en zag haar niet.

Mevrouw gaf meneer een wenk om niet door te gaan en zoodra Coba de eetkamer was binnengegaan, zei ze: „Ze ging daar juist voorbij. Ik hoop, dat ze niet gehoord heeft, wat je gezegd hebt. Ze is vlug voor haar jaren, maar we moeten haar niet bederven, dan zou ze gauw een ongepasten toon krijgen. Ik hoop, dat er wat goeds uit haar zal groeien.”

Terwijl Coba aan het poetsen was, klonken de woorden van meneer haar nog in de ooren. Het was wel prettig, zoo achter je rug geprezen te worden. Ze deed ook altijd haar best om niks te verleggen, Truida had gezegd dat meneer boos werd, als ze dat deed.

Ze moest voortmaken, want het was catechisatiedag. Om één uur moest ze bij den dominee wezen, dus voor halféén moest ze zich al gaan aankleeden. Koosje hield het eten voor haar warm, totdat ze

kwartier over twee terugkwam; ze at dan om elf uur een sneetje brood bij de koffie.

Maar het treft altijd, dat de drukte komt als men die het minst kan velen. Alle boodschappen schenen wel voor dien ochtend opgespaard te zijn. Tweemaal moest ze naar den zolder, waar mevrouw de wasch telde, eens, omdat er iemand aan de telefoon was en eens voor een quitantie. En juffrouw Sophie kreeg gedurig menschen om haar te spreken; juffrouw Betsy vroeg haar, toen ze in de kamer kwam, of ze nergens een muziekstuk had zien liggen, ze kon het maar niet vinden. Ja, Coba bedacht zich. Waar was het ook? In de eetkamer? Neen, daar zag ze niets. O wacht, misschien in de kast waar de vazen stonden. Ja, daar was het! Gauw naar beneden. Daar wordt weer gebeld. Een bode met een mooi breed lint om en een medaille op de borst heeft een brief in de hand.

„Meisje, is meneer thuis?”

„Neen, meneer is op dit uur altijd op het bureau.”

„Maar meneer komt toch thuis koffiedrinken?”

„Ja, altijd.”

„Nou, geef dien brief dan, zoodra als meneer komt. Niet vergeten, hoor. Ik mocht hem niet in de bus doen, maar moest hem in handen geven.”

„U kunt er op aan.”

Coba wilde den brief terstond op meneers kamer leggen en dan zou ze aan Truida zeggen, voordat ze uitging, dat ze moest zorgen, dat meneer den brief kreeg. Maar nog voor ze de deur dicht deed, kwam de loopjongen van den boekhandel antwoord

vragen op een boek, dat ter bezichtiging was gezonden. Coba ging er naar zoeken en legde even den brief op de tafel van de spreekkamer. Het was een boek met een titel in een vreemde taal; er lagen er twee en ze moest goed kijken welk het was. Toen ze het bracht zei de jongen, dat het dat niet was. Ja, dan lag het er bepaald niet. Nou, hij zou dan wel eens terugkomen. Daar sloeg de gangklok. Halfeen! Coba zei even om het hoekje van de keukendeur: „Koos, ik ga me aankleeden voor de catechisatie,” — en vloog toen naar boven. Op een drafje de trap weer af en de deur uit. De tijd viel ten slotte nog mee. Er kwamen nog meer meisjes aan, toen ze dicht bij het lokaal was en dominee was er nog niet. Dat was goed ook, nu kon ze nog even haar les inzien. Die zou je heusch vergeten, als je zooveel aan je hoofd hebt.

Er schenen dien dag wel meer meisjes te zijn, met wie dat het geval was. Geesje tenminste hikkelde erg, toen ze moest vertellen van den dood van koning Saul.

„Nu Coba, vertel jij het dan maar,” zei de dominee.

Coba vertelde hoe Saul en Jonathan en twee van zijn broeders gevallen waren.

„En toen liep er een bode naar David om het hem te zeggen, een Amalekiet en” Coba werd opeens doodsbleek, „en hij vergat neen hij nam den brief” Iedereen keek haar aan. Het was, of de heele kamer om haar heen draaide.

„Ze is niet wel,” zei er een. „Ze gaat van derzelve,” fluisterde een ander. Maar Coba was weer tot bezinning gekomen en inplaats van wit, werd ze nu vuurrood.

Wanneer is die brief gekomen.

„Wat is er,” zei de dominee, „ben je niet wel, wil je liever naar huis gaan?”

„Ja dominee, alsjeblieft.” Meteen stond ze op, ze was al bij de deur voordat de dominee gezegd had: „Geesje, ga eens even mee om te zien wat haar mankeert.”

Geesje kwam terug en zei: „Ze is niet ziek, dominee, ze holt de straat op, alsof ze d'r achterna zitten”
Algemeen gelach.

„Nou, dan zal het wel alles terecht komen. Laten we nu maar voortgaan en er niet meer aan denken.”

Coba rende naar huis. Plotseling was het haar te binnen geschoten, dat ze den brief in de spreekkamer had laten liggen. Wat zou daarvan wel het gevolg zijn? Zou het een brief van de koningin zijn? Er was een groot wapen op gedrukt. Zou meneer in de gevangenis komen, als hij den brief te laat kreeg? Of zij zelf misschien! Of anders zou ze toch zeker worden weggezonden uit haar dienst. Misschien was meneer nog thuis. Het werd wel eens laat voor hij kwam koffiedrinken. Daar was het huis, gelukkig! Ze belde zoo hard, dat het huis er van dreunde.

Koosje deed de deur open. „Is meneer nog thuis?”

„Nee, die is al lang weg. Wat bezielt je? Waarom ben je al thuis?”

Coba had den brief van de tafel genomen. Gelukkig, dat die er ten minste nog lag.

„Dan moet ik gauw naar mevrouw toe.”

„Nee, dat kan niet. Mevrouw rust immers en mag niet gestoord worden. Ga dan maar naar een van de dames.”

Maar Coba was de trap al op en bonsde tegen de deur van mevrouws slaapkamer.

„Wie is daar?”

„Coba, mevrouw.” Ze was de kamer binnengegaan en zei hijgend: „Hier is een brief voor meneer dien ik heb laten liggen Ik dacht er ineens aan op de catechisatie. Ik had hem dadelijk moeten geven. Het is een heel belangrijke brief.”

Mevrouw was opgestaan van haar ruststoel en nam den brief aan, dien ze openmaakte. „Wanneer is die brief gekomen, waarom heb je hem mij niet terstond gegeven?” zei ze streng en keek meteen op de klok.

Toen liep ze Coba voorbij en ging de trap af. Coba bleef als versteend staan, maar ze hoorde dat mevrouw de deur van de eetkamer opendeed. Misschien ging mevrouw telefoneren! Zou er dan nog wat aan te doen zijn?

Coba voelde zich opgelucht nu mevrouw het wist. Ze had nu gedaan wat ze kon en ging de kamer weer uit. Zou ze naar haar kamer gaan om haar goed af te doen? Maar misschien kon ze nog een boodschap doen. Ze zou maar in de gang gaan staan bij de eetkamer, misschien hoorde ze dan wel hoe het afliep.

Maar alles bleef stil. Wat duurde het benauwend lang! Daar hoorde ze dat mevrouw de knop van de deur omdraaide en ze schrok er zoo van, dat ze met een sprong op zij vloog, met den rug van mevrouw af. Maar juist toen de deur openging, klonk de telefoonbel. Mevrouw ging de kamer weer in en liet

de deur openstaan. Coba hoorde haar antwoorden: „Ja, de brief is terecht. Mijnheer heeft hem niet gehad, voordat hij naar het bureau terugging en heeft daarom niet op tijd bij Zijn Excellentie kunnen zijn. Het was een verzuim van mijn dienstmeisje. Maar ik heb mijnheer daarnet getelefoneerd en met een auto zal mijnheer er nu binnen vijf minuten zijn.”

Blijkbaar werd hierop weer geantwoord, want alles bleef stil, maar nu durfde Coba niet langer blijven staan. Ze kon niet hebben, dat mevrouw haar voorbij zou komen. Ze liep onwillekeurig naar beneden en zoodra ze merkte, dat mevrouw naar de slaapkamer terug was, sloop ze naar haar eigen kamer. Daar viel ze op een stoel neer en barstte in tranen uit.

Het duurde vrij lang, voor ze beneden kwam. Ze schaamde zich over haar roode oogen. Naar de keuken durfde ze heelemaal niet te gaan. Ze ging maar terstond in de voorkamer zitten en nam het naaiwerk, waar ze den vorigen middag aan begonnen was. Ze was blij, dat Truida er niet was. Als ze maar flink doorwerkte, zou ze wel wat bedaren.

Maar Truida kwam al spoedig binnen. „Kind, ben je daar! Heb je al gegeten?”

„Nee, dankje, ik heb geen trek. Ik heb hoofdpijn.”

„Nou, ik zou het toch maar probeeren, dat zal je goed doen.”

„Nee, ik kan heusch niet eten. Ik zal maar wachten op de thee, straks.”

„Dan moet je het ten minste aan Koojsje zeggen. Ze heeft het eten nog bewaard.”

„Toe, wil jij het niet voor mij zeggen, ik zou zoo graag rustig willen blijven zitten.”

Truida wilde antwoorden, maar er werd gebeld op mevrouws kamer en daarna kwam Truida zeggen, dat Coba bij mevrouw moest komen.

Toen ze later weer beneden kwam, waren haar oogen nog wat rooder, maar ze was kalmer geworden. Er was niet veel gelegenheid meer om te praten, want Truida moest telkens opstaan. En na het avondeten ging ze dadelijk naar haar kamer. Ze zei, dat haar hoofdpijn nog niet beter was.

Maar ze bleef langer dan gewoonlijk voor haar bed geknield. In lang had zij niet zoo kunnen bidden, als ze het dien avond deed en ze wist dat God haar verhoord had.

BROEDER EN ZUSTER.

Coba was drie weken bij Moeder thuis met kostgeld. Het huis op de Laan van Meerdervoort was gesloten, want de familie was uit de stad.

De laatste veertien dagen voor hun vertrek waren nogal druk geweest, want toen was er receptie geweest voor het engagement van juffrouw Sophie met meneer Greppelaar, den aanstaanden zendeling, die veel bij de Verschansen aan huis kwam. En ook op andere dagen was er veel aanloop. Maar het was ook een aardige tijd, met veel bloemen en vroolijkheid.

Mevrouws verjaardag was er in gevallen en de jonge meneer en mevrouw waren een paar dagen over geweest met hun kinderen.

Nu was de vakantie bijna om. Over drie dagen moest Coba weer in haar dienst zijn.

Marie had het er al telkens over gehad, wat ze doen zou als ze met Mei van school ging. Moeder zei, dat ze het nog wel een jaar kon uithouden zonder verdienste van Marie. Dan kon ze nog naar een naaischool gaan. Ze zou op dertien jaar toch nog veel te min zijn om zich ergens te presenteerden. Maar Coba vond, dat het verstandiger was om te zien, of ze niet geplaatst kon worden op de kosteloze cursus op de vakschool. Dan leerde ze van alles en zou ze zeker later een goeden dienst kunnen krijgen. Dat vond Moeder ook best, maar Marie zei, dat ze volstrekt niet wist, of ze zin had om onder de menschen te gaan. Het was veel beter om op een atelier te komen, dan had je dadelijk verdienste en dan had Moeder thuis nog gezelschap aan haar. Toen zij er weer over begon, terwijl Doris er bij zat, zei hij: „Och kom, wat een gezeur! Laat Marie nou nog maar aan d'r sommen denken. En 's Zaterdags kan ze dan kousen voor me stoppen, dat is beter dan het werk voor die fijne madams!”

„Blijf jij maar bij je troffel,” zei Marie, rood van ergernis.

„Hoe staat het met de vooruitzichten in de bouwvakken?” vroeg Coba, om wat afleiding te geven. Doris werd gaarne aangesproken met een zekere

deftigheid. „Is er al slapte in het vooruitzicht, nu het naar het najaar gaat?”

„Bij mijn patroon niet,” zei Doris. „Weet je wat voor karwei wij morgen hebben? Er is een onderaardsche gang, die van het Engelsche gezantschap in het Westeinde naar de kerk in de Assendelftstraat loopt. Vroeger werd die gebruikt in tijd van oorlog en om menschen in te verdonkeren.”

„Hè, hoe griezelig!” zei Marie.

„Ja, daar moet van allerlei zijn voorgevallen. Ze zeggen, dat er nog wel geraamten zijn te vinden. Daar moeten we morgen in om de gewelven na te zien en den boel wat schoon te maken, geloof ik.”

„Zou het er niet spoken?” vroeg Marie weer.

„Dat is nou weer zoo'n echte meisjesvraag. Het zal nog wel lang duren, voordat het bijgeloof de wereld uit is.” Bij deze woorden keek hij niet Marie aan, maar Coba, die echter deed of ze het niet merkte. Doris was in een kwade bui en dan moest je hem maar met rust laten.

Den volgenden avond was het nog veel erger. Wat of hem toch mankeerde? Er moest iets zijn voorgevallen, want hij sprak zelfs op korzeligen toon tegen moeder. Hij was nogal vroeg thuis gekomen, en Coba zei: „Zeg Doris, overmorgen moet ik weer in mijn dienst zijn, dan kan ik niet meer wandelen. Loop je nog even een straatje met me om?”

„Och ja, als ik je daar plezier mee kan doen, vooruit dan maar. Het is hier in huis toch niks, het is zoo pufferig en dan”....

Maar Coba, die een bits woord over Marie wilde afsnijden, had de deur al opgedaan en zei: „Kom je dan?”

Eerst liepen ze zwijgend naast elkaar, toen zei Coba: „Ik geloof, dat er een bui komt opzetten. Hoe gelukkig dat we het gisteren zoo goed getroffen hebben met de illuminatie in het bosch. He, wat een gedrang op die brug! Ik was blij, dat Moeder thuisgebleven was.”

Maar toen Doris in zijn eigen gedachten verdiept scheen, zei ze eindelijk: „He ja, je hebt nog niks verteld van de onderaardsche gang. Hoe was het daar?”

„Beroerd!”

Coba keek haar broer aan. Zijn gezicht stond nog wat somberder.

„Is er wat gebeurd? Toch geen ongeluk?”

En toen hij niet antwoordde, probeerde zij het met een grapje: „Heeft het er soms gespookt?”

Doris keek haar nijdig aan: „Heb je er van gehoord?”

„Waarvan? Ik weet van niks. Toe, vertel het me maar. Ik zal het niet aan Marie vertellen en als het niet noodig is en je wilt het liever niet, ook niet aan Moeder.”

Nog geen antwoord.

„Doris, dan zal ik je eens wat vertellen. Toen ik nog niet lang bij mevrouw was, dacht ik dat ik alles best deed en ik hoorde eens dat meneer mij prees, toen hij met mevrouw sprak en dacht dat ik het niet hoorde. Maar juist dien dag is er iets vreeselijks gebeurd. Ik had een brief, dien ik aan meneer moest geven, zoodra die thuis kwam, in de spreekkamer laten liggen en op de catechisatie dacht ik er opeens aan. O jongen,

je weet niet wat een angst ik toen heb uitgestaan; ik verbeeldde me, dat ik wel in de gevangenis kon komen, omdat er iets vreeselijks zou gebeuren, doordat meneer dien brief niet had. Je zult er misschien om lachen, maar het was voor mij heel echt. En toen ben ik, zoo gauw ik kon, naar mevrouw gelopen met den brief. Toen mevrouw hem maar eenmaal had, viel me een pak van het hart. Toen was ik nog wel angstig, maar ik had toch het gevoel van iemand, die in een sloot ligt en voelt, dat hij er uit opgetrokken wordt. Als jij nu iets verkeerd gedaan hebt, zeg het mij dan maar. Misschien is er nog iets aan te doen om het weer goed te maken."

„Neen, kwaad heb ik niet gedaan, dat mot je niet denken. Ze hebben me alleen zoo onbarmhartig uitgelachen."

„Dan begrijp ik, dat je korzelig bent vanavond. Maar waarover hebben ze gelachen?"

„Ja, zie je, het *was* ook kinderachtig van me. Jullie had gisteravond zoo zitten praten over die geesten en die spoken. En toen was ik in de gang, de anderen waren wat achtergebleven. Het was er donker en opeens zie ik een witte gedaante; toen dacht ik aan jullie spoken, ik stond stil van schrik, het spook stond ook stil; ik gilde: een spook! De anderen kwamen kijken, wat er gebeurde en schaterden het uit, want . . . er was een spiegel in de gang en ik had mijzelf gezien!")

Coba had al haar zelfbeheersching noodig om ook niet in lachen uit te barsten. Maar ze herinnerde zich,

¹⁾ Historisch.

hoe vreeselijk ze het gevonden had, toen ze op de catechisatie was gekomen, den eersten Woensdag nadat ze was weggelopen om den brief. Toen hadden de meisjes haar aangekeken en Geesje had spottend gevraagd: „Zeg, waarom had jij het verleden week zoo op je heupen?” Ze had niet geweten wat ze zeggen zou en maar geantwoord: „Daar heb je niks mee te maken, dat zijn mijn zaken.” Maar daardoor was het nog veel erger geworden.

„Hoor eens, Doris,” zei ze, „trek je dat nou maar niet zoo aan. Het *is* miserabel, dat weet ik. Op de catechisatie hebben ze me ook uitgelachen, nadat ik eens zoo raar had gedaan door dien brief en naar huis was gelopen. Maar weet je, ze vergeten het ook gauw. Morgen denken ze er misschien niet meer aan en als ze er nog wat van zeggen, doe dan maar alsof je het niet hoort. Dan hebben ze er geen plezier meer van. Maar zeg eens, was het erg vuil in de gang?”

„Vuil en vunzig, een prettige karwei is het niet.”

„Ja, men moet het maar nemen zooals het valt. De een heeft dit, dat minder prettig is en de ander dat. O ja, ik zou nog met je praten over Moeders verjaardag. Ik heb een langen mantel gezien, die net goed zou zijn voor Moeder om heen en weer te gaan naar d'r werkhuizen, de oude kan nog wel eens dienst doen bij regenweer, maar die is zoo kaal en zoo vaal. Marie heeft twee kwartjes gespaard, als jij er nou drie kan geven, dan heb ik juist genoeg om de rest te betalen.”

„Drie kwartjes is veel geld.”

„Ja, dat is het. Maar Moeder is maar eens in een

jaar jarig. Ik dacht dat je er voor gespaard hadt. Maar je krijgt nog driemaal je weekloon voor dien tijd. En zie je, ik zou er ook geen vier gulden voor hebben, die er nog bij moeten, als ik niet gespaard had. Het is bijna al het geld van mijn verval, want ik krijg maar de helft van wat de anderen hebben en die hebben bovendien nog alles wat van de rekeningen van de verhuizing komt. Nou, dat komt hun ook toe, ik heb er de moeite niet van gehad en ik ben in een schoon huis gekomen. Maar wat de rest betreft, doe ik niet minder werk dan de anderen. Het is op den duur toch niet prettig, om altijd als zoo'n kind behandeld te worden. Ze houden me buiten alles, dat merk ik wel. Niet dat ze niet eerlijk deelen, daar wil ik niks van zeggen. Wat die verdeling van het verval aangaat, daar heeft mevrouw me op gehoord. Moeder heeft het zoo goed gevonden, die heeft alles met mevrouw geschikt en vindt, dat het prachtige condities zijn. Nou, ik moet ook zeggen, dat ik een mooi uitzet heb gehad. En Moeder zegt, dat het in mijn eigen belang is, dat de twee anderen om mij niet te veel schade lijden met den pot, anders zouden ze me maar weggijken. Maar *ik* kan het toch niet helpen, dat mevrouw er een derde meid heeft bijgenomen. Als het er een van zeventien of achttien jaar was, zouden ze toch ook wel gelijk op moeten deelen. Ik vind het alleen hard, dat je in alles zoo anders behandeld wordt, omdat je vijftien, nou bijna zestien jaar bent en dat je daarom een kind moet heeten. Wat zeg jij er van?"

„Nou, ik vind, dat het nog zoo erg niet is. Bij ons

op het werk is het nog ellendiger. Je mag blij zijn als ze je op zestien jaar aannemen en dan word je door iedereen als knechtje gebruikt en krijg je al de karweien, waar een ander den neus voor optrekt."

„Daar begint het heusch te regenen, ik voel droppels," zei Coba. En op een draffe bijna liepen ze huiswaarts, want een parapluie hadden ze niet meegenomen.

Moeders verjaardag viel op een Donderdag in September. Coba was een oogenblik in tweestrijd geweest. Mevrouw had gezegd, dat er een lichtbeeldenavond zou komen met heel mooie platen over de zending en had gevraagd, of Coba er heen zou willen gaan. Ja, dolgraag, maar ze vroeg of Truida dan ook mee mocht; ze had Truida verteld, dat het zoo mooi was als er een zendeling vertelde met lichtbeelden. Mevrouw vond het best, als Koosje het schicken wou.

Op den Zaterdag voor Moeders verjaardag werd de lichtbeeldenavond in de Kerkbode aangekondigd voor den volgenden Donderdag. Dat trof prachtig wat Koosje aanging, want die ging Dinsdagavond naar de Bijbellezing en Vrijdagavond wilde ze naar haar vriendin gaan, die jarig was. Woensdag had Truida haar avondje en Donderdag zou ze dan met Coba mee mogen gaan. „Goed, dat het deze week is," zei mevrouw, „want de volgende zal ik op Donderdag waarschijnlijk gasten hebben." Alleen voor Coba trof het slecht met Moeders verjaardag en ze zei dat aan mevrouw. Ze had er erge spijt van, maar het zou toch beter zijn, dat Truida dan maar alleen ging of met haar vriendin, als mevrouw haar Coba's kaart ook wilde geven.

„Dat is toch jammer,” zei mevrouw. „En het is niet eens zeker, dat haar vriendin gaan kan. Hoe zou je het vinden, als ik je ook nog een kaart voor Moeder gaf?”

„Ja, maar Moeder zal Doris en Marie niet alleen thuis willen laten op haar verjaardag.”

„Dat is waar ook. Nou, dan schiet er niets anders over, dan dat ik je vier kaarten geef. Het is een kwartje entree voor de Zending, dat heb ik er dan wel voor over.”

Coba kreeg een kleur van plezier. „Mag ik het morgen dan aan Moeder vragen?”

„Ja zeker. Dan kan ik Maandag de kaarten laten halen.”

Vol blijdschap vertelde ze in de keuken, dat ze van huis allemaal meemochten. „Dan gaan we met ons vijven,” zei ze. „Ik weet niet, of Doris er zin in zal hebben, maar hij zal toch wel mee komen, hoop ik.”

Truida zei niets, maar 's avonds zei ze terloops: „Ik weet niet of ik Donderdag wel mee ga.”

„Hè, waarom niet? Het zijn mooie gekleurde platen, zegt mevrouw, en er zal bij verteld worden. Mevrouw heeft dien zendeling ook eens hooren vertellen en zegt, dat hij het opperbest kan.”

„Ja, dat kan wel zijn. Maar zoo met je vijven bij elkaar, krijg je toch geen plaats. Daar vind ik geen aardigheid aan.”

De waarheid was, dat ze geen zin had om uit te gaan met de werkvrouw en haar gezin. Maar dat wou ze niet zeggen.

„Vind je er dan wel aardigheid aan om thuis te blijven? En als ik er dan van vertel, zal je spijt hebben, dat je er niet geweest bent.”

Toen begon Koosje: „Och kind, laat Truida met rust. Ze mag toch doen of laten wat ze wil.”

„Val je me ook al af? Ik dacht juist, dat je me helpen zoudt. Jij hebt toch wel eens een zending hooren spreken; is dat nou niet mooi?”

„Ik weet er niks van. Van zoo'n tooverlantaarn houd ik niet, dat draait zoo voor je oogen.”

„Maar je bent immers op het zendingsfeest geweest?”

„Ja, daar ga ik altijd heen, als ik kan. Maar dan ga ik waar de dominees spreken. Zie je, een profester is meer dan een dominee en een dominee is weer meer dan een zending. En zoo'n man, die van zoo ver weg komt, daar weet je nooit van, wat je aan hem hebt.”

„Als ik jou was, zou ik het maar eens probeeren,” zei Truida. „Als je er toch bent, kan je licht eens naar hem gaan hooren.”

„Om hoe laat beginnen die lichtbeelden eigenlijk?” vroeg Coba.

„Ik geloof om acht uur,” zei Truida.

„Nou, weet je wat. Ik zou zoo heel graag Donderdag toch even naar huis gaan. Zou ik aan mevrouw durven vragen, of ik om zes uur uit mag, als jij gaat dekken? Kan je me dan in de keuken missen, Koosje?”

„Best, hoor. Verbeeld je maar niet dat je onmisbaar bent.”

„Nou, dan kan mevrouw er ook niks tegen hebben. Dan ga ik eerst naar huis en dan gaan we met ons vieren vroeg naar de zaal. Doris komt nou toch ook al vroeg thuis. En dan houden ze twee stoelen open en zal ik bij de deur gaan staan om op je te wachten.

Je zult er wel niet veel voor achten kunnen zijn, al ga je dadelijk weg als je klaar bent met dienen.”

„En gaan we dan samen naar huis?” vroeg Truida.

„Of brengen ze je dan nog allemaal weg?”

„Nee, daar zal het dan wel te laat voor zijn.”

„Nou, goed dan.”

Thuis vonden ze het een prachtig plan. Doris mopperde wel even, dat hoorde er zoo bij om te toonen, dat hij geen kind meer was, dat meegenomen kon worden; maar heel ernstig was het niet gemeend. En Moeder zei, dat ze dan den volgenden Zondag, als het Coba's uitgaansavond was, thuis haar verjaardag nog eens zouden vieren met een traktatie.

Niemand had er spijt van dat ze gegaan waren, want de zendeling vertelde heel mooi. Hij gaf ook een heel stuk van zijn eigen geschiedenis. Hij zeide, dat hij al als kleine jongen verlangd had om zending te worden. Maar hij was erg bang van aard. Als kind was hij bang om alleen in een donkere kamer te zijn en toen had zijn vader gezegd, dat hij dan nooit zending kon worden. Daarom was hij wel eens stilletjes naar een donkere kamer gegaan, om te leeren, zijn vrees te overwinnen. Maar toen hij 15 jaar oud was, stierf zijn vader en moest hij voor zijn moeder verdienen. Hij dacht toen, dat hij geen zending zou kunnen worden. Hij kwam bij een behanger en daar had hij het hard te verantwoorden tegenover zijn kameraden. Zij lachten hem uit, als hij in den schafttijd bad, voordat hij zijn boterham at . . . en toen bad hij niet meer. Maar hij had er

geen vrede mee. Later kwam er een nieuwe knecht, die ook nog jong was en ook godsdienstig was opgevoed. Die bracht hem weer op het rechte spoor en nam hem mee naar de Jonge-Mannen-Vereeniging. Daar hoorde hij weer over de zending spreken en kwam het verlangen bij hem op, om zelf zendeling te worden. Het was ook zoo geleid, dat dit mogelijk was, want toen hij 19 jaar was, konden zijn broer en zuster al genoeg verdienen om Moeder te helpen en toen werd hij nog aangenomen in het zendingshuis, al was hij al wat ouder dan andere kweekelingen, die pas beginnen. Hij had het laatste jaar ook al gewerkt voor zijn toelatingsexamen. En toen vertelde hij verder, hoe al die leidingen in zijn jeugd hadden meegeholpen om hem voor te bereiden voor zijn werk. Hoe een zendeling een man van karakter moet zijn, die zich niet laat meeslepen, en die niet terugschrikt voor moeilijkheden. Dat kwam te pas bij de lichtbeelden. Daar zag men, hoe ze 's nachts in het donkere bosch moesten kampeeren en hoe er eens menschen bij den zendeling waren gekomen met het doel om hem te vermoorden en nog veel meer. Ten slotte vertelde hij, dat het noodig was, dat nog veel meer zendingen uitgingen, omdat er nu zooveel heidenen zijn, die hun afgoden wel willen wegwerpen, als zij iets beters in de plaats krijgen en ook Mohammedanen, die hun kinderen wel willen zenden naar een zendingsschool. Maar de meeste menschen in Holland weten daar niet van of denken daar niet aan en daardoor komt het, dat er geen geld genoeg is om zendingen uit te zenden.

Toen Doris in zijn bed lag, vond hij zichzelf een flauwe jongen. Hij had altijd gedacht, dat hij flink was, om met anderen mee te doen, maar dat was het toch eigenlijk niet. En zijn kameraads hadden hem tenslotte toch uitgelachen, toen in die donkere gang. Neen, hij zou zich niet meer aan hen storen. Hij zou weer naar de catechisatie gaan en zich ook aansluiten bij de Jonge-Mannen- of bij de Geheelonthouders-Vereeniging. Morgenavond zou hij er met den dominee over spreken.

De zendeling had gezegd, dat, wie wilde, hem na afloop van de samenkomst een busje voor de Zending kon vragen. Coba had het gedaan en toen ze met Truida naar huis ging, bespraken ze samen hoe ze het zouden aanleggen om er wat in te krijgen. Ze zouden beginnen met zelf er wat voor te sparen. De volgende week eens bijvoorbeeld geen kaas op de boterham.

„Jammer, dat het al zoo gauw Sinterklaas zal zijn,” zei Truida. „Daar moet ik toch ook voor sparen, voor de cadeaux.”

„Heb je er dan zooveel te geven?”

„Och, zooveel niet. Maar er zijn de kinderen van mijn zuster, en mijn jongste broertje en een paar kennisjes. Als ze mij wat geven, moet ik toch ook wat teruggeven.”

„En als je nu eens afsprak, dat jullie van 't jaar alles in 't busje doen en je alleen wat voor de kinderen kocht?”

„Daar zullen ze wel geen ooren naar hebben. Neen, dat kan toch niet. Dat is te gek!”

EEN MOEILIJKE VRAAG.

Truida en Coba waren aan het verstelwerk bezig. Truida had een blouse van juffrouw Betsy onderhanden, waarvan de kant gescheurd was.

„Het is toch wat te zeggen,” zei ze. „Ik ben pas een heelen middag bezig geweest om er nieuwe kant op te zetten en nu is die alweer gescheurd. Als de juffrouw het zelf gedaan had, zou ze er wel voorzichtiger mee geweest zijn, denk ik.”

„Ja, dat kan wel,” zei Coba. Ze was nu niet meer zoo groen als toen ze den eersten dag met Truida in diezelfde kamer zat te werken. Ze begreep nu wel, dat het anders is of je voor vreemden werkt of voor jezelf. Mevrouw zei nog wel eens wat over haar werk, soms dat ze het vlug en netjes gedaan had, soms ook, dat het wel afgeroffeld scheen of zooiets. Maar de andere dames wisten gewoonlijk niet of zij of Truida het genaaid had. Als ze het goed op haar kamer vonden liggen, werd het in de kast geborgen en daarmee was het uit. Was er te veel werk, dan bleef het eenvoudig liggen of deden de dames het zelf, als er haast bij was. Niemand zei er „dank je” voor, als je erg je best gedaan had om klaar te komen, want niemand merkte het. Toch bleef Coba het prettig vinden om op te schieten met haar werk. Ze vond het vervelend om zoo lang aan een stuk bezig te zijn en je had er zooveel voldoening van, als er weer een stapeltje klaar was.

Coba zat nu na te denken over hetgeen Truida zooveen gezegd had. Ze had er al den tijd voor, want Truida kon dien middag niet lang blijven zitten. Ze moest vroeg de tafel dekken, omdat er dien dag eters kwamen. Coba dacht aan hetgeen ze een paar dagen tevoren had gelezen in den Bijbel, over het verrichten van het werk, niet uit oogendienst voor de menschen, maar voor den Heer. Ze begon het hoe langer hoe beter te begrijpen. Al het gewone werk kon je doen als een werk voor den Heer. Dat hoorde zeker ook bij het volgen van den Heer Jezus. Hij deed alles uit gehoorzaamheid aan Zijnen Vader en het kwam er meer op aan, wat de Heer er van dacht, dan wat de menschen er van zeiden. Dan was het ook zoo erg niet, als het weer zoo gauw bedorven was.

Maar er was nog meer, waar Coba den laatsten tijd over gedacht had. Het was een enkele maal gebeurd, dat Coba wat uit de keukenkast moest halen, als Koosje er niet was en dan ontdekte ze soms verborgen voorraden. Zou Koosje dat stilletjes achterhouden? Dat Koosje altijd een grooten zak meenam als ze uitging om een boodschap, sprak vanzelf. Ze bracht dan immers de koffie en thee mee en de kaas of de vruchten voor de keuken. Maar waarom was die zak al zoo dik als ze wegging? Ze nam toch de theebus niet mee om te vullen, die bleef in de keuken staan. Wat er van binnen overbleef, mocht in de keuken worden opgemaakt, maar heel dikwijls maakte Koosje ook voor de keuken puddingen of koeken. Koosje's zuster, die uit noodhulpen ging en een eigen kamer had

met haar eigen meubels voor haar uitgaansdagen en voor de tijden, dat ze buiten betrekking was, kwam altijd als Truida uit was. Dat had Coba eerst heel natuurlijk gevonden, maar ze merkte wel, dat Koosje er erg op gesteld was, dat Coba ook dienzelfden avond uitging.

Kwam ze eens wat later dan halftien thuis, dan was Koosje uit haar humeur.

„Kind, het wordt hoe langer hoe later dat je thuis komt. Je gaat zoo vroeg weg van hier. Halftien is toch al een half uur over je bedtijd en dan nog smokkelen! Op het laatst zal het tien uur worden.”

Eens was het zelfs lang over tien geworden, maar toen had ze toestemming van mevrouw om naar een zanguitvoering te gaan met Doris, die haar thuis had gebracht. Koosje's zuster was even te voren weggegaan. Ze kwamen haar tegen op den hoek van de straat en ze droeg een handkoffertje.

Als een enkele maal de heele familie uit was, dan ging Truida ook bijna altijd even naar een vriendin toe of even een boodschap doen, zelfs al was Koosje uit. En Koosje ging soms uit zonder dat mevrouw het wist, al was de familie thuis.

Maar Coba zat niet alleen te denken over Koosje en Truida. Ze had ook bezwaren, die haarzelf aangingen. Het zendingsbusje begon al een beetje zwaar te worden. Truida had er af en toe wat ingedaan en had het eens meegenomen naar een kennis. En haar vriendin, die een enkele maal aankwam, had er ook wel eens iets in gedaan. Coba zelf had elke week iets er voor uitgespaard, maar niet veel. Ze had zoo dikwijls

trek in iets lekkers op de boterham, of iets toe bij het eten; mevrouw gaf het geld er toch voor, moest ze het dan allemaal weggeven, thuis of voor het busje? Als het busje van den dominee maar niet op de catechisatie stond, dan zou ze het daarheen eens mee kunnen nemen voor de meisjes, maar nu kon dat niet.

Ze liep met een gedachte rond. Op het zangavondje, waar ze 's Zondags om de veertien dagen heenging, was altijd een pauze, waarin thee gedronken werd. Er was een vragenbus, waarin de meisjes een vraag mochten werpen, die dan de volgende maal besproken werd. Nu zou zij eens vragen of zij alle extraatjes moest uitsparen.

Den volgenden morgen vroeg Koosje: „Mevrouw, het is nog lang vooruit, maar ik zou met Oud- en Nieuwjaar zoo gaarne naar huis willen. Zou dat kunnen? Mijn vader wordt de volgende week 80 jaar en verleden jaar ben ik er ook niet geweest.”

„Ja, ik begrijp, dat je dat dan gaarne zoudt willen en ik zou het ook gaarne voor je schikken, maar ik weet niet of het wel gaan zal. Ik zal dan in elk geval hulp er bij moeten nemen, want de jonge meneer en mevrouw komen weer met de kinderen.”

Hè, dacht Coba, wat zal dat aardig zijn, als die peuzels hier komen logeeren. Wel wat druk, maar dat heb ik er graag voor over!

Koosje ging reeds de volgende week naar huis voor den verjaardag van haar vader, omdat het met nieuwjaar niet kon, — en Coba's moeder kwam inspringen van Maandag tot Zaterdag. Koosje moest heel achter Groningen zijn, dus was ze voor een heele

week gegaan. Wat was dat een gezellige tijd! Moeder in de keuken in plaats van Koosje. En mevrouw scheen het ook zoo kwaad niet te vinden, want Coba hoorde haar zeggen: „Wat scheelt me dat in de boter, nu jij hier bent!”

„Ja, maar mevrouw heeft zeker ook dingen, waar meer boter in gaat, als Koosje thuis is. Een zandtaart slokt wel de boter van een heelen dag op, moet u denken.”

Dat kon het wel zijn, dacht mevrouw, maar toch . . . Ze had al lang gevonden, dat Koosje erg rul was met de dingen. Aardappelen, brand, kruidenierswaren, van alles werd meer gebruikt. Als ze er iets van zei, dan antwoordde Koosje: „Ja mevrouw, er is nu een mensch meer in den kost. Coba is nog een kind, maar ze eet voor twee. En als d'r moeder er dan ook nog bijkomt!”

„Maar die is er toch altijd 's Zaterdags geweest.”

„Jawel, mevrouw. Maar als je met je beiden bent en den weg in huis weet, nou ja, dan Affijn, ik wou maar zeggen, dat die twee samen nogal wat aan kunnen. U heeft den laatsten tijd ook nogal eens gasten gehad.”

En een andermaal heette het: „Ja, u heeft pas gezegd, dat meneer gaarne had, dat de groenten wat meer gestoofd waren, maar daar gaat een boel boter an,” of wel: „U heeft geklaagd, dat ik zulk een mondjesmaat binnen gaf. Nou blijft er altijd over, meer dan wij aankunnen. Maar daarom vindt het zijn weg toch wel. Er zijn altijd liefhebbers genoeg voor.”

Dat alles hoorde Coba niet, maar ze werd hoe langer hoe meer wantrouwend tegenover Koosje. Ze

merkte, nu haar moeder er was, dat er veel minder extra's in de keuken kwam. Ze zou er toch eens met Moeder over spreken.

Op een Zondag nam ze de gelegenheid waar. Moeder zei, dat ze er alles van wist. „Maar waarom spreekt u er dan niet eens over met mevrouw. U kan het gemakkelijker doen dan ik.”

„Ja, zie je, dat zou toch niets geven. Mevrouw heeft al argwaan en liet er verleden wat van blijken tegenover mij. Maar ik deed net of er niets van aan was. Het moet niet uitkomen door jou of door mij. Je hebt zeker gemerkt, dat Koosje altijd wat tegen je zoekt.”

„Ja, ze is soms erg snibbig, maar dat is ze tegenover Truida ook wel.”

„Dat kan wel zijn, maar dat neemt niet weg, dat ze slim genoeg is, om d'r eigen baan schoon te veggen. Als mevrouw het nou hoorde van mij of van jou, dan kon mevrouw toch niet zeggen, dat wij het hebben uitgebracht. Koosje zou al haar best doen om te beweren, dat het gelogen is en niemand kan het bewijzen. Het eenige, dat er uit voort zou komen, zou zijn, dat ze je van den ochtend tot den avond treiterde en geen rust zou hebben, voordat je weg was. En als je van mevrouw al wegging binnen het jaar, dan had je nog niet eens je uitzet inverdiend.”

„Maar Koosje kan me toch niet wegzenden.”

„Kind, je weet niet wat laster kan uitwerken. Ik heb meer van de wereld gezien dan jij. Beloof me, dat je er niks van zeggen zult aan mevrouw.”

„Nou Moeder, ik wil wel beloven, dat ik het niet

zal doen buiten u om. Maar het kan mij 's avonds in bed zoo angstig maken, dat ik bijna niet kan inslapen. De juffrouw van de Zondagsschool heeft gezegd, dat ik altijd moest vragen: Wat zou de Heer Jezus gedaan hebben, als Hij in mijn plaats geweest was, en ik geloof, dat Hij niet zou gezwegen hebben."

„Ja, maar dat gaat niet altijd op. Wij blijven menschen en niemand kan volmaakt zijn. Voor den Heer Jezus was dat heel anders."

„Ik kan het zoo niet uitleggen, maar ik geloof toch dat de juffrouw gelijk heeft."

Coba dacht er over of ze alles aan de juffrouw zou vertellen, maar dat ging ook niet. Ze kon toch niet met anderen praten over hetgeen bij mevrouw aan huis gebeurde. En als ze er een vraag over deed in de vragibus, zoo maar in 't algemeen, dan was het niet duidelijk en dan hoorden de andere meisjes er ook van. Neen, dat ging niet. Ze had al moeite genoeg met die vraag over het sparen voor de Zending. Ze had niet geweten, hoe ze het moest opschrijven. Tweemaal had ze haar papier verscheurd, maar eindelijk vond ze, dat het zoo wel ging. Toen ze naar den zangavond ging, deed ze haar in de bus, dan werd ze over veertien dagen besproken.

Dien avond werd een vraag besproken of het goed was, om naar de bioscoop te gaan.

„Daar kan ik maar niet zoo ineens ja of neen op zeggen," zei de juffrouw. „Want er zijn zooveel verschillende bioscopen. Soms worden er heel aardige dingen vertoond, maar er zijn er ook, waar men zeer

zeker vandaan moet blijven. Wie van jullie is er wel eens geweest?"

Verscheidene stemmen riepen: „Ik, ik juffrouw.”

„En als je dan thuiskwam, kon je dan goed inslapen of was je er nog altijd mee bezig en den volgenden dag ook misschien, zoodat het werk niet zoo goed ging als anders?"

„Soms wel.”

„Kijk, als we er zoo door in beslag worden genomen, is het niet goed. Maar op die manier zijn er nog andere dingen, die verkeerd kunnen worden. Een boek b.v. waar wij niet mee eindigen kunnen. Ik weet niet of jullie er ooit van gehoord hebt, want jelui bent natuurlijk allemaal voorbeeldige meisjes, maar anderen, die dat niet zijn, liggen wel eens 's avonds in bed te lezen. Dat is in de eerste plaats niet zuinig, in de tweede plaats is het slecht voor de oogen, in de derde plaats maakt het, dat je den volgenden ochtend moeite hebt om op te staan. En ik spreek nog niet eens over het gevaar van brand, als men het bij een kaars doet.

Tot nog toe hebben we het alleen nog maar gehad over de goede boeken. Maar er zijn er ook, waarvan men later zeggen moet, dat men er toch eigenlijk spijt van heeft, dat men ze gelezen heeft, omdat er gedachten door worden opgewekt, die wij aan niemand zouden durven vertellen. En zoo kan het met de bioscoop ook gaan. Ik zou je daarom aanraden in elk geval er nooit heen te gaan, zonder dat je weet, welke voorstellingen er gegeven worden.

Als niemand hier nog wat over te zeggen of te vragen heeft, zullen we maar weer gaan zingen, vindt u niet, juffrouw Maller? Ik geloof dat het tijd wordt. U wilde immers dat andere kerstlied ook nog instudeeren?"

De volgende maal popelde Coba's hart wel een beetje, toen haar vraag voor den dag kwam. De juffrouw las voor: „Als je weet, dat er veel geld voor de Zending noodig is en je hebt zelf een busje er voor, zou de Heer dan willen, dat je al je geld spaart voor de Zending of om ze thuis mee te helpen, of zou Hij het goed vinden als je kaas op je boterham eet of chocolade of vruchten?"

„Dat is nou waarlijk een heel moeilijke vraag om op te antwoorden. Ik moet zeggen, dat ik er op het oogenblik nog niet veel van begrijp. Zij, die de vraag in de bus heeft gedaan, heeft een busje voor de Zending, dat is duidelijk en ze wil haar best doen om er veel geld in te krijgen. Maar ze wil haar spaargeld ook gebruiken voor thuis. Als ze vroeg, wat beter is, het in het busje te geven of thuis, dan zou de vraag nog moeilijk te beantwoorden zijn, want ik weet niet hoe noodig ze het thuis hebben, maar dan zou ik het tenminste begrijpen. Maar ze vraagt verder of ze kaas op de boterham mag hebben of andere lekkernijen. Ik begrijp niet wie die koopt: als ze thuis is, zal haar Moeder ze wel koopen, en als ze in een dienst is, haar mevrouw. Kaas koop je toch niet zelf van je zakgeld. Wie kan dat uitleggen? Het behoeft niet te zijn wie de vraag opgaf. Misschien begrijpt een ander het.”

Niemand antwoordde. Eindelijk zei juffrouw Maller: „Ik geloof, dat er dames zijn, die aan de dienstboden koffie- en theegeld geven, misschien ook geld om andere dingen te koopen.”

„O, dan gaat me een licht op.”

Coba was de eenige, die een dienst had met den vollen kost. Dat had ze niet bedacht, toen ze die vraag in de bus deed. Ieder keek er haar nu op aan en de juffrouw zei eindelijk: „Kom Coba, we begrijpen allemaal, dat jij het gevraagd hebt. Laten we er nu maar eens heel eenvoudig over praten. Meen je het, zooals juffrouw Maller het uitlegt?”

„Ja juffrouw,” zei Coba, die een erge kleur kreeg. Ze had niet gedacht, dat het zoo zou loopen, maar ze wilde zich flink houden. „Mevrouw geeft aan de keukenmeid geld voor koffie en thee en bier, dat er niet voor gekocht mag worden, en voor kaas en vruchten. De koffie en thee koopt ze er altijd van, maar van wat er overblijft, en dat is nog een boel, mogen we kiezen wat ze er voor koopen zal. We kunnen het ook allemaal zelf krijgen.”

„Wel, ik zou zeggen dat mevrouw het geld geeft om het te gebruiken voor eten en drinken. Ik geloof niet, dat mevrouw bedoelt dat je altijd brood zult eten zonder iets er op. En vruchten zijn ook gezond. Ik meen, dat het bepaald niet goed zou zijn om alles in het zendingsbusje te doen. Waar wordt het geld van dat busje voor gebruikt?”

„De zendeling, die verteld heeft op de lichtbeelden-avond, heeft gezegd, dat de heidenen niet langer tot

hun afgoden willen bidden, als er maar zendelingen komen om hun van God te vertellen, maar er is niet genoeg geld, om de zendelingen uit te zenden en daarom moet er veel geld in mijn busje komen."

„Ja, dat begrijp ik. En ik zeg ook niet, dat je er niets voor moogt sparen. Maar zie je, alleen kan je toch niet alles bijeen krijgen. Ik ben blij, dat je die vraag hebt gedaan, want nu weten we er allemaal van. Ik wil zelf ook wel wat in je busje geven. Als je het eens in de maand meebrengt, willen we misschien allemaal wel helpen. Ik stel voor, dat ieder van ons probeert om wat te sparen en dan zullen we zien of je busje niet gauw vol wordt. We komen nu nog eens bij elkaar voor Kerstmis. Breng je het dan mee?"

„Ja, asjeblijft juffrouw. In Januari moet ik met het busje gaan naar een dame, die den sleutel heeft en het leeg zal maken."

„Dan moet het voor dien tijd ook vol zijn, vinden jullie niet?"

Coba ging met een vroolijk hart huiswaarts en vertelde aan Truida, dat het busje nu zeker vol zou worden. Maar toen ze alleen op haar kamer was, dacht ze weer aan Koosje. Wist ze maar, wat ze doen moest! Ze knielde voor haar bed neer, zooals elken avond en ze vroeg of de Heer het haar duidelijk wilde maken. Toen werd ze kalmer. Ze zou het antwoord afwachten.

DE OPLOSSING.

Coba's Moeder kwam een extra dag werken, want er moest allerlei verschikt worden in huis voor de komst van meneer en mevrouw met de kinderen en de kinderjuffrouw. Mevrouw wilde haar even spreken, voor ze naar huis ging. Het was om te vragen of ze twee entree-kaarten voor een feestavond in den Dierentuin wilde hebben. Daar zou een gymnastiek-uitvoering met standen en muziek worden gegeven. Meneer had ze gekregen, omdat hij donateur van die vereeniging was, maar het trof juist dat die uitvoering zou plaats hebben op den dag, dat de logees kwamen en dan zou het voor iedereen in huis moeilijk zijn er op tijd te kunnen zijn. Nu, Moeder de Leur was er heel blij mee. Doris zou zeker gaarne gaan en wilde misschien wel een kennis meenemen. Voor Marie zou het wel wat laat worden, want die dingen werden nogal eens nachtwerk. Ze was toch zoo dankbaar, dat Doris den laatsten tijd zoo veranderd was. Vroeger praatte hij altijd mee met de knechts op den winkel, daar was geen redeneeren tegen. Die hadden hem al van de catechisatie afgehouden en hij wou van niks meer weten. Maar na dien lichtbeeldenavond op haar verjaardag was het anders geworden. Hij ging nou weer geregeld naar de catechisatie en kwam ook wel in het gebouw van de Jonge Mannen. Daar was zoo van allerlei te doen.

„Och ja, ziet u, het is voor een Moeder niet ge-

makkelijk om zoo'n jongen te leiden, als je er alleen voor staat. Naar Coba wou hij nogal eens luisteren, maar den laatsten tijd ook al niet zoo erg, maar nou ben ik weer gerust."

Twee dagen later hield, wat laat in den middag, een vigilante met koffers stil voor het huis van de familie Verschans. De jonge mevrouw en de juffrouw met de kinderen zaten er in en juffrouw Sophie, die ze van den trein had afgehaald. Meneer moest voor zijn zaken nog in Zeeland blijven en zou pas later komen. Grootmama stond al voor het raam te kijken en liep vlug naar beneden, de kinderen vlogen haar in de armen en juffrouw Betsy was er ook bij.

„Waar is Grootpapa?" vroeg kleine Frits, die net vier jaar was geworden.

„Die is nog niet thuis, die moet veel werken, net als vader."

„Komt Grootpapa dan straks?"

„Ja zeker."

„En is poes thuis?"

„Misschien wel, maar misschien is ze uit wandelen op den muur van den tuin. Maar we gaan nu gauw naar boven; Coba brengt straks het eten op de kinderkamer, dan gaan jullie boterhammen eten met de juffrouw en Moeder komt beneden thee drinken"

„Krijgen we Haagsch ontbijt?" vroeg de zesjarige Minnie fluisterend aan tante Sophie.

„Vandaag niet, misschien Zondag. Maar er zijn vandaag wel andere lekkere dingen. Kom maar gauw mee."

Op de kinderkamer zag het er gezellig uit. Juffrouw Betsy had er bloemen neergezet en platen opgehangen. Toen Coba wat later de juffrouw wees, waar alles lag om de tafel te dekken, en ook een koektrommel uit de kast nam en op tafel zette, riep Frits verrukt: „Net zoo'n trommel heeft Moeder ook!”

„Ik zal eens even kijken of er ook net zoo'n koek in zit,” zei juf. Maar de koek was een beetje anders. „Nu, we zullen dan eens zien of de koek niet net zoo lekker smaakt.”

Er stond in een hoekje van de kamer een poppenbed en een kastje voor de kleren van de poppen, die Minnie had meegebracht. Een groote en een kleine hadden mee mogen komen, de andere waren thuisgebleven. Die moesten maar eens lang slapen, had Moeder gezegd, net als de marmotjes, die wel den heelen winter sliepen. Minnie had het nog druk genoeg met twee kinderen om naar bed te brengen, en om het goed er van uit te pakken uit het poppenkoffertje.

Dien avond gingen de kinderen al spoedig naar bed, maar den volgenden dag werd iedereen in huis voortdurend herinnerd aan hun tegenwoordigheid. Het regende 's morgens, zoodat ze niet uit konden gaan. Na het ontbijt werd eerst een bezoek gebracht aan poes, die een plaatsje bij de keukenkachel had opgezocht. Toen gingen ze met Grootmama mee naar de provisiekamer, waar wel wat van hun gading te vinden was. De juffrouw was boven nog bezig om de kamer te doen en juffrouw Sophie stelde voor, dat ze mee naar den zolder zouden gaan, om naar de appelen

te kijken. Daar konden ze meteen krijgertje spelen, als ze wilden. „Hè ja!”

„Maar eerst gaan we jakjes halen, want het is koud op zolder.”

De weg van de benedenverdieping naar den zolder is heel wat langer in gezelschap van twee kleine peuzels dan wanneer men regelrecht naar boven gaat. Juffrouw Sophie liet de kinderen even in de gang staan, terwijl ze de jakjes ging vragen aan de juffrouw, maar toen ze terugkwam, hoorde ze hun stemmetjes op de slaapkamer van haar ouders, waar Truida bezig was.

„Ben jullie nou hier binnengelopen? Tocht het hier niet?”

„Ik heb gauw de ramen dichtgemaakt,” zei Truida.

„Dank je wel, dat is best. Maar jullie moet niet zoo overal inloopen, zonder het te vragen.”

„Dat doen we thuis altijd,” zei Minnie.

„Ja, maar ik ben bang dat je verkouden zult worden en dat zou niet prettig zijn.”

„Waar slaapt u, tante Sophie?”

„Dat zal ik je wijzen. Nu jelui de jakjes aan hebt, kunnen we wel bij open ramen komen.”

Nadat alles op die verdieping was geinspecteerd, tot de badkamer toe, ging het naar den zolder. Koosje was er net geweest, want mevrouw had appelen klaargezet, die voor het eten gebruikt moesten worden. Het was juffrouw Sophie's werk, om ze geregeld na te zien en om te keeren.

„Nog meer deuren!” zei Frits. „Daar mogen we wel binnen, nietwaar? Wie slapen hier?”

„Truida en Cobra.”

„In welk bed slaapt Truida en in welk bed slaapt Cobra?” vroeg Minnie.

„Dat weet ik heusch niet.”

„En van wie is dat portret?”

„Dat weet ik ook niet. Dit is het portret van Cobra's moeder, maar de andere portretten ken ik niet. Kom nu maar mee.”

„Nou naar die kamer. Koosje, slaap jij hier?”

„Ja jonheer.”

„Zijn hier ook portretten? Heb je een portret van je moeder?”

„Ja, kijk maar. En van mijn vader. Die is al heel oud.”

„Hoe oud?”

„Tachtig jaar.”

„O kijk, daar staat een koffer! Ga je op reis?”

„Nee, ik ben pas op reis geweest naar mijn vader.”

„Is het koffer nog vol? Ik wil eens voelen of het zwaar is, of ik het kan oplichten.”

Meteen begon Frits aan het koffer te trekken, maar oplichten kon hij het niet.

„O, het is zeker heelemaal vol. Ik wil eens kijken wat er in zit. Minnie, kom eens hier. Kijk, hoe aardig! Mooie roode appelen en turven en brood. En wat zijn dat?”

„Aardappelen,” zei Minnie.

„Waar is dat voor? Is dat allemaal van Koosje?”

De deur was open blijven staan, zoodat juffrouw Sophie op den zolder het geheele gesprek kon hooren. Ze riep nu: „Kinderen, komen jullie me helpen, om appelen in een mand te doen?”

Weg waren ze in een oogenblik uit Koosje's kamer.

Aan de koffie aten de kinderen binnen. Ze kregen vleesch en groente, omdat het hun middagmaal was en daarna kwam er een schaal met roode appelen op tafel.

„Net zulke mooie appelen als in het koffer van Koosje,” zei Frits.

„Heb je een koffer van Koosje gezien?” vroeg zijn Grootmoeder.

„Ja, boven op de kamer van Koosje. Het was heel zwaar, want er zat zooveel in.”

Mevrouw Verschans keek mijnheer aan.

„Ik zal er u straks nog wel wat van vertellen, Mama,” zei juffrouw Sophie.

Na de koffie kwam er echter niet van, maar na het eten vertelde juffrouw Sophie wat ze op zolder gehoord had. Mevrouw ging er over spreken met mijnheer.

Even later, toen alles beneden was opgeredderd, klopte Koosje aan in de huiskamer. Ze vond er alleen de jonge mevrouw met haar schoonzusters.

„Is mevrouw niet hier? Ik had mevrouw gaarne even willen spreken.”

„Mevrouw is op mijnheers kamer.”

Koosje aarzelde of ze mevrouw daar zou opzoeken. Ze stond nog in de gang, toen mevrouw de kamer uit kwam. Toen zei Koosje: „Mevrouw, ik had u even willen spreken.”

„Kom dan maar hier binnen,” zei mevrouw en ging de kamer weer in, waar mijnheer in een leuningstoel de courant zat te lezen, terwijl hij een sigaar rookte.

„Mevrouw,” begon Koosje, „ik wilde u zeggen,

dat ik met Februari wou vertrekken. U vindt het misschien wel wat vreemd, dat ik zoo in eens met de zes weken opzeg, nadat ik hier drie jaren geweest ben, maar ik wilde uit noodhulpen gaan zooals mijn zuster en nu komt er juist een kabinet vrij in het huis, waar mijn zuster haar kamers heeft. Dat is erg voordeelig, dan hebben we ieder een kabinet om te slapen en een keukentje en zitkamer samen. Voor mijn zuster zou het een groote tegemoetkoming zijn, als ik wat meebetaalde aan de huur. Als ze een poosje zonder betrekking is, dan heeft ze wel eens moeite om de huur bij elkaar te krijgen."

„Och, Koojsje, je zult misschien wel begrijpen, dat ik niet zoo heel verwonderd ben, dat je liever uit eigen beweging weggaat. Ik zal er maar niets meer van zeggen."

„Ja mevrouw, ik heb al lang gemerkt, dat u niet meer tegenover mij was als vroeger. Als een mensch verdacht wordt gemaakt, kan hij er niet veel tegen doen. Maar ik wil u toch zeggen, dat als ik 's avonds uitga om de boodschappen voor de keuken te doen, ik ook wel eens wat voor mijn zuster meebreng, dat ze op haar kamer noodig heeft, als ze haar vrijen Zondagmiddag heeft. Die heeft op het oogenblik een drukke betrekking, waar ze pas laat uit kan gaan. En als ze dan een oogenblikje vrij heeft, komt ze liever bij mij in de keuken zitten, om eens op haar verhaal te komen, dan dat ze zich in de straten weer afslooft voor boodschappen. Ik heb dan een koffertje voor haar staan, dat ze meeneemt. Maar ik weet wel, dat er een andere uitlegging aan gegeven wordt en

ik weet ook uit wiens koker dat komt en welke reden er is, om de verdenking op mij te laten vallen. Ik begrijp heel goed, dat u klaagt dat er tegenwoordig veel weg gaat aan het eten en ik heb u al meer dan eens den weg gewezen om uit te vinden waar het heen gaat, maar u wilt mij niet begrijpen. Er zijn nu eenmaal menschen, die bij u geen kwaad kunnen doen.”

„Koojsje,” zei mijnheer kalm maar beslist, „het kan hier niet bij halve woorden blijven. Er moet nu uitgemaakt worden, of er hier in huis oneerlijke dingen gebeuren of niet. Als er een nieuwe keukenmeid komt, moeten we eerst een zuiveren toestand hebben. Mevrouw heeft heel goed begrepen, dat je altijd bedekte beschuldigingen inbrengt tegen vrouw de Leur en haar dochter. Is dat waar of niet?”

„Nou mijnheer, ik heb nooit namen genoemd. Ik dacht, dat mevrouw het verder wel zelf kon uitvinden.”

„Ja, dat kan mevrouw ook en ik sta er op, dat de zaak onderzocht wordt. Maar als het nu eens bleek, dat er aardappelen en brand en andere dingen het huis uitgaan en ik geef de zaak aan bij de politie, ben je dan bereid om onder eede te verklaren dat je er ook van af weet, dat je Coba en haar moeder op heeterdaad betrap hebt?”

„Och meneer, dat kan u toch niet van me vergen. Ik zou een ander niet in het ongeluk willen brengen, een weduwe, die nog twee kinderen tot haar last heeft, want die jongen van haar brengt nog niet zooveel binnen en die eet zeker voor twee. U gunt haar toch ook wel een aardappeltje en een turfje.”

„Ja, als zij ze op eerlijke wijze verkreeg of als ze ronduit erkende, dat ze niet toekwam met hetgeen ze verdiende, maar aan dat geknoei moet een einde komen.”

„Zou meneer er dan niet mee willen wachten tot Februari, als ik weg ben? Ik kan zoo onbarmhartig niet zijn, dat zou ik niet kunnen verantwoorden.”

„Ik hoop dat je nooit iets gedaan hebt, dat je niet verantwoorden kunt. We zullen er nu maar niet verder over spreken.” — Mijnheer keek bij die woorden naar de deur en Koosje haastte zich om weg te komen. Ze zorgde er echter voor, dat ze de deur met een ruk dichttrok.

„Schandelijk toch,” zei mevrouw, „ik dacht niet, dat ze zoo'n akelig schepsel was.”

„Ja, ze handelt leelijk,” zei mijnheer, „maar we moeten ons in haar toestand verplaatsen. Ze begrijpt heel goed, dat ze je vertrouwen in vrouw de Leur en haar dochter niet kan schokken, al vertelt ze nog zooveel kwaad van hen. En nu is het heel verleidelijk om haar eigen baan schoon te vegen, door de schuld op een ander te gooien, die er niet onder lijden zal. Het is haar natuurlijk alles waard om te kunnen zeggen, dat ze zelf den dienst heeft opgezegd. Ze zal je wel niet om mondelinge getuigen durven vragen, maar misschien hoopt ze op een getuigschrift, waarin je zegt dat ze drie jaren bij je gediend heeft en uit eigen beweging is weggegaan.”

„Ik zal blij zijn, als ik haar zie wegtrekken. Het ergste vind ik, dat ze zich zoo vroom voordoet. Ze komt blijkbaar uit een gezin, waar de kinderen gods-

dienstig zijn opgevoed. Ze leest in den Bijbel, ze gaat naar de kerk en ze weet er zich met zulke mooie woorden uit te draaien. Haar verantwoording is door al die dingen veel grooter, dan als ze er weinig of niets van af wist."

„Daar heb je gelijk in en daarom zal het ook heel moeilijk zijn om haar tot inkeer te brengen. Maar Gods wegen zijn wonderlijk. We kunnen alleen voor haar bidden en het Hem overlaten."

„Ja, dat is zoo. Ze blijft me toch bezwaren. Het is vreeselijk, dat ze na drie jaren in ons huis geweest te zijn, zoo weggaat. Ik had haar misschien van het begin af aan beter moeten nagaan, maar ik had zulke goede getuigen van haar gekregen. Wat me tegenvalt, is, dat Coba's moeder niets gezegd heeft. Die zal het toch wel gemerkt hebben. En toen ze voor veertien dagen hier was, heb ik nog gezegd, dat ze zooveel minder verbruikte dan Koosje. Ze heeft me toen met een kluitje in 't riet gestuurd door te zeggen, dat ik dan zeker meer koeken liet bakken."

„Ja, zie je, dat is nu eenmaal de solidariteit. Dat is hun eergevoel. Ze verraden elkander niet licht en daar valt wat voor te zeggen. Maar ik geef je toe, dat men er door op gevaarlijk spoor komt. Als men eenmaal gaat bedekken, dan komt men van het een tot het ander en een leugen blijft nooit alleen."

„Daar zal ook wel bijgekomen zijn, dat ze Coba niet wilde blootstellen aan Koosje's wraak. Of het kind er iets van gemerkt zou hebben? Het is in elk geval voor alle partijen goed, dat het uitgekomen is. Maar

daar slaat het halfnegen, ik moet thee gaan zetten.”
 „Ik kom ook dadelijk.”

De eerste maal dat Coba uitging, vertelde ze aan haar moeder, dat Koosje wegging. Wat er eigenlijk was voorgevallen, wisten noch Truida, noch zij. Ze vermoedden wel, dat de kinderen iets hadden uitgebracht, want in de keuken had Koosje altijd iets aan te merken, of over die slecht opgevoede kinderen, die zoo vrij waren, te klagen. Ze zei ook, dat ze te oud was om al die drukte te velen en dat ze daarom wegging.

Ze was eerst bijzonder slecht gehumeurd geweest, maar toen haar zuster haar binnen een paar dagen een voordeeligen dienst had bezorgd, bij een familie waar zij zelf genoodhulpt had, trok ze weer bij. Coba was dankbaar, dat ze zich nu niet meer behoefde af te vragen of ze spreken moest of niet. Dat er iets was uitgekomen geloofde ze vast. En toen de dominee dien morgen als slotzang opgaf het laatste vers van Ps. 66, zong ze van harte mee:

God zij altoos op 't hoogst geprezen,
 Lof zij Gods goedertierenheid,
 Die nimmer mij heeft afgewezen
 Noch mijn gebed gehoor ontzeid.